

21

~~G 11 23~~

EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.

VITEBERG.

VI-56

SIGNAT. 1515CCCXIII.

17

LABYRINTHVS
Variarum & inter has periculofarum
aliquot opinionum
De
POTESTATE
ROMANI EPISCOPI,

Cujus hac initia
Spiritu Sancto largiente vires,

PRÆSIDE
PAULO RÖBERO D.

Profefs. Past. & Superint. VViteb.
*Pro licentiâ honores in SS. Theologiâ Doctorales
adeundi defendenda in se suscipient*

M. JOHANNES KOTZEBUE MAGDEBURGEN-
SIS Ecclesiæ Patriæ ad D. Jacobi Pastor,
Consist. Assessor, Scholæ Ephorus.

M. BALTHASAR FURMANUS, Ecclesiæ
Clödenfis Præpositus & Superintendens;

*In Auditorio Theologico ad diem 4. Decembr. an 1628. horis
ante ac pomeridianis*

WITEBERGÆ

Typis JOHANNIS HAKEN, ANNO 1628.

*Natalium splendore, virtutum eminentia, meritorumq; publicorum in
Patriam copia Nobilissimo viro,*

**Dn. CASPARO à Schönbergk/in Pülsnig vnd Gützig & hæredita-
rio, Magni Electoris Saxonie JOHANNIS GEORGII &c. Con-
siliiorum secretiorum Directori, per Dei gratiam, felicissimo,
& Judicij Appellationum, quod est in Electorali aulâ
Sax. Dresdensi, Præsidi Magnifico :**

NEC NON

**Protosynedrii Ecclesiastici Dresdensis Præsidi & Assessoribus
eminentissimis :**

Nobilissimo & Strenuissimo Viro,

**Dn. Friderico Messsch/in Reichenbach & Friesen hæreditario, aulæ
Elect. Dresd. Consiliario, Judicijque appellationum Assessori &c.**

*Reverendissimo, Nobilissimo, Admodum Reverendo, Magnificis, Am-
plissimis, Consultissimis & Excellentissimis Viris,*

**Dn. Matthiæ Hoë ab Hoënegk, in Gönshdorff / Ober & Niedere
Nachwis hæreditario, S. S. Theologiæ Doctore celeberrimo, Sa-
cri Palatii Lat. Comiti splendidissimo, Serenissimo Electori à Sacris
Confessionibus, consilijs & concionibus primariis,**

**Dn. Ægidio Strauchio, S. S. Theologiæ Doctore Eximio, Ecclesiæ
Dresdensis Pastori & Vicinarum Superintendententi vigi-
lantissimo,**

**Dn. Leonharo Köppelio, Jcto insignissimo, Serenissimo Ele-
ctori Sax. ab Appellationum Consiliis,**

Dn. Nicolao Helfrichio, J. U. Doctore celeberrimo,

*Dominis Mæcenatibus omni officiorum ge-
nere submisæ semper excipiendus,*

Salutem & obsequia ;

Uod de aulâ in veteri versu est, Generosâ
Nobilitate, perquâ Reverendâ Dignitate,
Consiliis, usu rerum, varijsq; meritis eminentissi-
mi Viri, Patroni Spectatissimi;

*Multos beavit aula, plures perdidit,
Quin hos & ipsos, quos beavit, perdidit:*

id, quanquam à veritate non adeò alienum esse justo commen-
tario doceri poterat, rectius tamen, meo iudicio, asseritur atque
usurpatur de MILITIA:

*Multos levarunt arma, plures deprimunt,
Inimò hos & ipsos, quos levarunt, deprimunt.*

Omniò enim executio seu expeditio bellica, quamvis aliquos
spolijs, licentiâ & honoribus, beare ad tempus soleat, plures ta-
men ex utraque militantium parte, (utriusque enim pœna est
bellum) imò etiam non militantes miserrimè pessundat, discruciat,
enecat. Quin & illi sæpè, qui bellicâ fortunâ vel ad coelum
elati sunt, ut digito illud tangere videantur, tantò gravius da-
mnum accipiunt, quàm illi quibus dederunt, quantò exitiosius
est conscientix ac famæ jacturam facere, quàm vitæ aut faculta-
tum. Sanè neque militiam neque milites omnes detestamur,
sed dolemus paucissimos esse, qui sic militent patriæ, ut simul
Christo serviant, ac non potius probro sibi ducant, in militiâ
probum esse.

Hinc adeò fit, ut sancti Patres iniquiora interdum iudicia de
bellis, seu de bellatorib9 potius, ferre videantur. Ita sanè S. Cypri-
anus, martyr & Episcopus celeberrimus lib. 2. ep. 2. *Cerne tu itine-
ra latronibus clausa, maria obsessa prædonibus, cruento horrore castro-
rum bella ubiq; divisa. Madet orbis mutuo sanguine, & homicidium
cum admittunt singuli, crimen est, virtus vocatur, cum publicè geritur.*

(9) 2

Im-

Impunitatem sceleribus acquirit non innocentia ratio, sed sevitia magnitudo. Quibus de verbis hoc iudicium tulit Erasmus: *Videtur nullum facere discrimen inter homicidium & bellum, nisi quod hic publice occiduntur plures; verum hoc intelligendum de bello injusto, cuius modi sunt pleraque; & haud scio, an omnia, ut nunc quidem geruntur.* Ac propterea idem Erasmus in Pontifices graviter nonnunquam invehitur, quod bellorum spargant semina. Ita enim ad quaestionem Hedibiae primam ab Hieronymo solutam tom. 4. p. 70. *Atqui ad haec Pontifices condonationibus admissorum invitant & caelum promittunt cadentibus. Sed Hieronymus Pauli doctrinam secutus ad illa tempora respexit, non ad haec, in quibus omnia ferè diversa sunt. Olim trucidabantur Christiani, nunc trucidant: olim deijciebantur possessione, nunc alios deijciunt.* Et ad quaest. undecimam: *Longè alium triumphum Christianorum fecit, quam nunc vulgo quarunt. Vidimus eximios triumphos aliquot Julij secundi, multum ab hac formâ discrepantes, ac significat, apostolicos viros sanguine vincere oportere, non armis, & Christianam religionem optimè defendi sanguine.* Neque Julium secundum modò, sed alios quoque Pontifices arma juvisse, vetus Cantilena est, multo Christianorum sanguine decantata. Quàm cruenta Saturnalia ediderunt, funestasque tragedias, de unico illo capite, non politico Christiano Magistratui, sed sibi competere investituras Episcoporum ac confirmationes. Quot principes concitavit Pontifex in bellum contra Electorem Moguntinum, nolentem consentire in postulatum iniquissimum, sine Pontificis consensu. *Electores Imperij non convocandos esse & Intelligerent utinam & Catholici & nostri, quibus in periculis versentur! Sanè non cadere in vulgarem prudentiam, quid moliantur pacis quidam turbatores, rectissimè scripsit magni nominis auctor.*

Ut igitur quò volo deveniam, Patroni maximi, quemadmodum bello nulla est salus, Christianorum praesertim in Christianos, sicut bonus quisque in votis unicè habere debeat, reprimi tandem à Deo omnem militiam, omnem malitiam; ita vicissim

BYM.

*armatura nostra literaria, summo operè urgenda est, & ad illam maximè hodie necessariam pro salute hominum omnes vires conferendæ. Vtinam omnes prophetarent, omnes profunditatibus diaboli resisterent, omnes, qui non remum sed calamum ducere didicerunt, fidei rationem redderent ac defenderent! Sanè non licet nobis tam beatis esse, ut officio defuncti videamur, si ad ædificandam Solyman cæmenta conferamus aut digeramus, sed alterâ manu opus faciendum est, alterâ tenendus gladius (Neh. 4. 17.) gladius, inquam, Spiritus, qui est verbum Dei (Eph. 6. 17.) ut contradicentes possimus arguere (Tit. 1. 9.) Multi sunt, qui religionis dissidia tanti non esse censent, ut pericula fortunarum vel capitis propterea subeunda sint; longè scilicet circumspectius hodie loqui adversarios, & è tenebris ferè emeruisse, ut consultum minimè sit, ob residuas aliquot controversias cœlum terræ miscere velle. Hoc verò an non sit supra sapientiam sapere, lupum metuere, Christum cum Belial conciliare, tepidum esse, perizonia nectere, cordatus quivis æstimet. Nobis placeat Davidis sinceritas, hoc trigono conclusa: *Credidi, propter quod locutus sum, ego autem humiliatus sum nimis* (Psal. 116.) Ita sanè ubi fides in corde est, *professio* erumpit in verba, comite licet *tribulatione ac martyrio*. Sunt, qui satis jam librorum proflare putant, ac tutius esse mortuorum *παρρησίαν* opponere adversarijs, quàm vivorum *σώματα καὶ χεῖματα*, quid enim? si nostrâ importunitate tum nobis tum toti Ecclesiæ creemus periculum? Ego & si concesserim satis librorum prodijisse, imò vel unicum illum, quo Protestantes explicant causas recusati Concilij Tridentini, tantum habere nervorum, ut nemo qui attentè legat, sine stimulo conscientix vel fieri vel esse possit Romano-Catholicus; tamen lupis ovilia perdentibus nos esse debere Mutios, Tacitos, Silios, nego atque pernego, ut quis sit *ῥησικίδνυ* nō suadeo, sed ne tamen *ῥησάσπις* sit, moneo. In oculis versentur heroica magni Lutheri verba: in c. 45. Genes. *Et ut maximè sinat vitam, bona, uxorem, liberos eripi à Popo aut Turcâ, Quid fit? Tollitur præsens vita, ut restituatur alia &**

longè melior. Quia Deus potest dare, & dabit haud dubiè plura quàm
unquam largitus est.

Hoc verò tempore imprimis necessaria est haec doctrina, quo videmus
Pontificem cum suis complicibus crudeliter fremere, & sevirè, multos bo-
nos, & sanctos viros cum uxoribus & libris in exilium agi, omnibus bonis
exui, & atrociter trucidari. similiter & Turca grassatur immaniter.
Itaq; in mediâ morte versamur, & mundus ruinam minatur. Sed Do-
minus vivit. Omnia sunt creatoris, qui est Pater omnipotens. Non
igitur respiciamus magnitudinem calamitatum & potentiam eorum, qui
persequuntur nos, nec nostra, aut conjugum & liberorum, pericula nos ter-
reant, sicut Joseph non spectat carcerem, infamiam, mortem, tristissima
& horrenda objecta, sed pendet ex verbo & credit in Patrem omnipoten-
tem. Quod si Turca aut Papa vivos nos deglutiunt, quid faciunt? Mer-
tem, miseras & erumnas nostras absorbent, & commutant hanc calami-
tosam vitam cum aeternâ, si modo credimus in Patrem Omnipotentem.
sed interim destruitur religio, inquires? Quid tum postea? Was ligt
daran/laß Gott walten vnd dafür sorgen. Domino id cura
erit, ut Ecclesia seruetur, & sanctum semen in terris. Certè Joseph mitte-
batur ad Aegyptios, barbaram & impiam gentem, & ignaram Dei, ubi
ingens periculum erat, ne pravus dogmatibus & superstitione animus te-
ner imbutus seduceretur. Sed exitus testatur, illam ipsam missionem &
periculum fuisse causam plurimorum bonorum. Ita possibile est Deo, ut
aliquos etiam ex nobis seruet, qui sint seminarium Ecclesiae, Turcâ & ho-
stibus Dei pessundatis. Non enim alio fine sinit eos furere & grassari,
quàm ut destruantur & pereant. Interea tamen Evangelij lux paulatim
magis & magis propagatur. Nos modò pergamus credendo, docendo, pati-
endo, moriendo. Nam & ipsis quoque pereundum erit. Sic nihilominus
tu trucidaris, inquires? Quid tum? scio mihi discedendum esse ex hac vitâ,
ideò nihil moror, sive à Papâ, sive à Turcâ occidar. Ego credo in Christum,
hunc confiteor & invoco. Es zürne oder Lache wer da wil. Hu-
jusmodi plura heroici Spiritus plenissima passim Megalander
Lutherus inculcat, in epistolis præsertim suis, Augustam con-
scriptis, cum in acie novaculæ versari videretur Evangelicæ ve-
ritatis

ritatis professio. Faceffant igitur humanæ sapientiæ *μελάγματος*,
quibus Ecclesiæ ruituræ columnas, atque tibi cines iustruere mi-
seri homunciones volumus, similes icunculis illis ligneis vel ar-
gillaceis, quibus innititur videtur tota ædificij alicujus structura.
Firmius altiusque defixum fundamentum, habet Ecclesia,
quàm ut potentiâ humanâ vel subverti possit, vel defendi de-
beat.

Sed & aliud quibusdam in mentem venit, frustra nimirum
obviam in erroribus Papalibus, cum iusta Dei ultio illis denuo
nostras regiones, effracto quasi aggere, velit obrui. Nimio enim
Evangelicæ libertatis abusu, Ecclesiasticæ potestatis contemptu,
verbi nausæ, ministrorum ludibrio, similibusque facinoribus
indignissimis, mereri nostros homines, ut per tenebras Pontifi-
cias, per jugum Italicum, per exactiones Officialium, *εὐλόγησ-
κειας* humanas, coacta vota, ceremoniarum onera, reliquiarum lu-
dibria, indulgentiarum mercimonia, peregrinationum spectacu-
la, jejuniorum inanias, monachorum insanias, confessionum
aucupia, satisfactionum supplicia, præbendarum retia, à justo
vindice puniantur.

Sed absint tam diræ imprecationes, atque sinistra ominati-
ones! orandus Deus noster *ἀδιαιρέτως*, ne secundum merita, sed
paternâ ferulâ, nos castiget, gratiam interim suam à filiis ne aufe-
rat, & gloriam suam sannis ne exponat irrisorum; urgendusque
populus omni ope, precibus, minis, lacrymis, ut dignè vivat Ev-
angelio, utque maximi, medioximi, cum Ninivitis seriam a-
gant pœnitentiam. Novimus quæ peccata nos premant, & illo
S. Cypriani utimur: *Nec dicatis, mala accidere, quia dii vestri à nobis
non colantur, sed sciatis esse hanc iræ Dei censuram, ut qui beneficijs non
intelligitur, vel plagis intelligatur* (tractatu primo contra Deme-
trium) Interim veritatis & religionis causa non deserenda
est, vel prodenda silentio.

Quod cum pensi haberem, Patroni maximi, mei omninò
muneris esse duxi, præliari prælium Domini, ac pro Ecclesiæ
salute

salute agere excubias. Aggressus itaque sum, Deo duce, ἀντι-
πάλιν Pontificiæ pote statis, eamq; commissis inter se adversarijs
proprijs ipsorum arietibus expugnandam exhibui. Quid præ-
stiterim hac in parte Vestrarum Nobiliss. Magnif. sit judiciū, qui
pro fidei sinceritate tantam præstant CISTO fidem, ut omnis,
si qua futura est posteritas ipsorum merita æternis præconijs sit
celebratura. Vivite ac valete, primipilares Christi milites re-
giminis Ecclesiastici Politicique defensores præcipui, atque
æternū salvet, saluberrimisque Consilijs Magnum Eccle-
siæ Nutritium adjuvare pergite. Floreat aula Electoralis illu-
strissima, ut nullo unquam tempore conscepta RUTÆ suavissi-
ma vel à vulpibus vel apris devastentur. Audiet preces nostras
Deus, si modò nos ipsum audierim, & tria quatuor Crimina, cœ-
lum adversus nos invocantia, maturè correxerimus. Quod nisi
fiat, nec oratio nec labor noster quicquam proficiet; imò irati
Dei signum futurum esset, non irasci nobis, seu potius non ap-
plicare illa cauteria, quæ aliorum luxuriæ morbisque sanandis
adhibuit. Is ergo toti huic Electoratu cor largiatur Niniviti-
cum, ut pœnam à nobis æquè ab alijs promeritam, à Deo jam de-
cretam & per fecialem coelestem indictam, ab hominibus prom-
tissimè exquendam, salubriter prævertamus atq; evadamus A-
men. Ita vovet ac vovebit, dum vivet,

G. V. N. & M.

Studiofissimis debitor,

*Paulus Rôberus D. qui hæc scr.
Witeb. Kl. Dec. 1628.*

LABY

LABYRINTHI VARIARUM OPINIONUM DE POTESTATE

Romani Pontificis

περὶ αὐλον.

I.

Acturi, bono cum Deo, de jure ac potestate Romani Pontificis, de qua tot Imperatores Reges, Republicæ, Theologi, ac Jureconfulti sine ullâ hæreseos notâ, sine crimine læsæ Majestatis, egerunt, protestamur initio solenniter, nos in Magistratum à Deo ordinatum calamū non stringere, aut per iatus Romani Pontificis status seculares confossum ire, Absit calumnia, absit suspicio, absit injuria: Novimus *Dys non detrahendum esse, & Principi populi non maledicendum*: Novimus omnem animam potestatibus sublimioribus esse debere subditam, Quod ipsum Pontifici Romano sæpius inculcamus, Chryostomo præsertim Clericos adeo non eximente, ut expressè statuat, subditum esse oportere **ET IAMS I APOSTOLUS SIT, SIVE EVANGELISTA, SIVE PROPHETA, SIVE QVISQVIS TANDEM. Neq; enim pietatem subvertit ista subjectio.**

Magistratibus obediendum.

Exod. 22. 28.

act. 23, 5.

Rom. 13, 1. Chrys. in 1, 13, Rom.

Quemadmodum & ab Anabaptistarum furoribus & ab omni periculo capita Magistratum scuto verbi divini defendimus.

II.

Extendimus hanc assertionem ad hos etiam Magistratus, qui à religione nostrâ fideique professione alieni sunt. Pro illis etiam vota solvenda esse statuimus; id quod etiam quondianâ praxi exprimimus atq; usurpamus, memores Apostolici monitus; *pro Regibus & omnibus qui in sublimitate constituti sunt, cum omnes homines salvos fieri velit Deus & ad agnitionem veritatis venire.* Orabant Israëlitàe pro viâ

1. Etiam heterodoxis.

1. Tim, 2. v. 1. 2.

5.

Nabuo

LABYRINTHUS OPINIONUM.

Barnel. c. VII. Nabuchodonosor, & pro vitâ Baltasar filij ejus, ut sint dies ipsorum sicut dies seculi super terram &c. ut inveniant gratiam in conspectu eorum.

III.

Et cohœrescimus toti ad dogmata illa ignitissimorum sub Regno Pontificio ingeniorum, quibus de regibus heterodoxis quoquo modo tollendis agitantur consilia. Publicè prostat vox Jesuitæ Cresveil, sub nomine Andreæ Philopatris, contra edictum Reginae Angliæ (sect. 2. num. 160.) obligatos esse subditos ad principes hæreticos depellendos, qui fidei Catholicae injuriosi sint, si modo vires ad hoc habent idoneas. Et num. 126. subditos hujusmodi principes suos non tantum legitime posse deturbare, sed etiam ad hoc præcepto divino & vinculo arctissimo ac extremo animarum suarum periculo teneri. Publicè innotuit Johan. Marianæ detestabilis Consultatio lib. 1. de rege cap. 7. pag. 65. & 67. Quid interest, ferro an veneno perimas? Veneno, quod sit minore periculo & majori impunitatis spe: Hoc tamen temperamento, me autore, veneno uti licebit, si non ipse haurire cogitur, quo concepto pereat, sed exterius ab alio exhibeatur, nihil adjuvante eo qui perimendus est: nimirum cum veneni tanta vis est, ut sellâ eo aut veste delibutâ, vim interficiendi habeat. Et in fine ejus c. pag. 68. concludit, in ejus vitam grassari quacunq; arte concessum, ne cogatur tantum sciens aut imprudens sibi conscire mortem. Et ex hac doctrinâ fluxisse apparet, Quod Jesuita Richardus Walpot. socius Marianæ, Anglum Edvardum Squirre veneno instruxisse scribitur, quod Reginae Angliæ & Essexio non edendum aut bibendum præberet, sed quosellam tantum inungeret, ut ex ejus contactu uterque moreretur.

IV.

lib. 3. de Roman. Pontific. 6. 7. Imò quid ipse Bellarminus de auferendis Regibus, principibusq; hæreticis disputet, in omnium oculis versatur. Neque Becani sententia nos latet, vel Tanneri & aliorum.

V.

Unicum, quod novius, non abs re huc ponendum est, ex quo varia patefcent, quorum in hac διασκέψει usus erit, in primis verò illud, quantam sibi potestatem sumant isti homines in reges ac principes, non hæreticos tantum, sed & aliis nominibus ipsis invisos. Sparfit Sanctarellus Jesuita propositiones aliquas, quibus cum jugula regum atq;

DE POTESTATE ROM. EPISC.

atq; principium peti non obscure intelligerent Theologi Parisienses, hoc quod sequitur iudicium publicum de illis tulerunt:

VI.

Censura Sacrae Facultatis Theologicae Parisiensis contra potestatem temporalem Papae.

Die prima Aprilis Anno 1626. post Missam de Spiritu Sancto, habitis solenni more & usitatis comitiis in aula Collegii Sorbonae, de impio libro Sancta-velli Iesuitae, audita est relatio doctorum ab eadem facultate selectorum, qui exposuerunt, in duobus illis capitibus, quae ipsis notata fuerant, sequentes propositiones contineri: Papam posse poenis temporalibus punire Reges & Principes, eosq; deponere & regnis suis privare ob crimen haeresis: eorumq; subditos ab illorum obedientia liberare: eamq; semper in Ecclesia fuisse consuetudinem: Et non tantum propter haeresin, verum etiam propter alias causas: ut pro delictis, si expedit; si principes sunt negligentes, propter insufficientiam & inutilitatem suarum personarum. Item: Pontificem jus & potestatem habere in spiritualia simul & temporalia: & hanc ipsam potestatem Papam habere jure divino: credendum esse, Ecclesiae summorum, ejus pastori concessam esse facultatem puniendi temporalibus poenis (principes) qui peccant contra leges divinas & humanas, praesertim si crimen ipsorum est haeresis. Dixerunt etiam, eundem Sancta-vellum affirmare: Apostolos fuisse quidem subjectos Principibus secularibus, verum de facto & non de jure. Item: statim atq; constituta est Majestas Pontificia, omnes Principes coepisse illi subjectos esse: Breviter: Retulerunt, auctoritatem hunc explicare verba Iesu Christi: quodcumq; ligaveris super terram, erit ligatum in caelis &c. non tantum de potestate spirituali, sed etiam de temporalibus: ipsum etiam depravare & corrumpere textum S. Pauli, detrahendo negationem: & assingere etiam auctoribus a se citatis talia, quae ipsis ne per somnium quidem in mentem venerunt; concludentes, haec & multa alia, quae redidit nobis tulissent, gravi facultatis animadversione & censura dignissima esse. Reigitur dominus in in deliberationem a D. Decano adducta, auditis etiam omnium Doctorum edificationis sententis, & votis ipsorum collectis bene trutinatis, Facultas improbavit & non damnavit doctrinam in his propositionibus, & allegatorum capitum conclusionibus, tanquam novam, falsam, erroneam, verbo Dei contrariam, dignitati Pontificiae odium conciliantem, schismati largam portam aperientem, supremam Regum auctoritati a solo Deo dependenti, derogantem, principum infidelium & haeticorum conversionem impediendam, pacem publicam turbantem.

LABYRINTHUS OPINIONUM

rem, Regna, Status, Respublicas evertentem; breviter; subditos à debitâ obedientiâ, quam superioribus debent, avocantem, liberantem, & ad factiones, rebelliones & seditiones & principum parricidia excitantem. Datum in Sorbona, die & anno prefatis & recognitum die 4. April. 1626.

De mandato DD. Decani & Doctorum
Sacrae Facultatis Theologicae Parisiensis.

Signatum,

P. H. BOVVOT.

Ex quâ Censurâ, quæ & Gallico & Italico idiomate reddita est, tum machinationum istiusmodi continuatio, tum detestatio elucescit.

VII.

Ad talia inquam dogmata, quæ suo loco fusius declarabuntur, & nos obstupescimus prorsus & contremiscimus, ac docemus nostros, Evangelium non abolere politias, non propagari armis, carnalibus, non tollere fidem datam superioribus.

VIII.

Neque tantum mitibus seu benignis dominis sed & *δυσκώ-
λοισ* obsequelam præstandam esse statuimus. Monemus enim, cum Samuele, quid sit jus regium, cui sanè contraire non licet; sive de usurpatione ac consuetudine sive de juris æquitate loquatur. Docemus, quid juris, in casu necessitatis ac pro statu publico conservando, Magistratus in bona subditorum habeat, & à seditionibus ac rurbis nostros dehortamur. Si Simeon & Levi, *vasa ire bellantia, in consiliis eorum non venit anima nostra*, Judæ tribui, Judæ benedictioni ad hærescimus, ac in Siloh nostro, Domino Jesu Christo, gentium salute unice acquiescimus; Is ad dextera in Patris positus gubernat Ecclesiam, ac in medio inimicorum dominabitur.

IX.

Extendimus hanc obædientiam etiam ad Episcoporum subditos, quos à fidelitate superioribus præstandâ in politicis & externis minimè absolvimus, Quamquam enim Episcopi secularem jurisdictionem divino jure non habent, eaque cum Ecelesiasticâ potestate,

113.

DE POTESTATE ROM. EPISC.

in docendo Evangelio, administrandis sacramentis & exercitio clavium positâ, non confundenda est: professi tamen sunt Augustani Confessores, se in hoc vim non esse facturos, non agi ut dominatio eripiatur Episcopis, sed hoc unum peti, ut patiantur Evangelium purè doceri, & relaxari quasdam observationes, quæ sine peccato servari non possint (A. C. de potestate Ecclesiasticâ) concedere se, quod Episcopi potestatem gladij quam habeant, humano jure habeant, donatam à Regibus, & imperatoribus, ad administrationem civilem suorum honorum (ibid.) Sic in Apologiâ (tit. cod.) saepe testati sumus, nos politicas ordinationes & donationes Principû & privilegia non reprehendere. Item, sint sanè Episcopi juxta politiam canonicam, quam non reprehendimus. Id est, Episcopos aliter describit Evangelium, aliter constitutio Juris Canonica; secundum Evangelium Episcopi non possident jura secularia, sed sunt ministri Ecclesiæ. Ex jure verò humano afficti sunt ad partem curæ Imperij, atque ita jurisdictionem exercent secularem.

X.

Id quod ad Romani etiam episcopî subditos ac regna propria extenditur. Ita enim celebris quidam juris Doctor religioni Protestantium addictus: Ergò quoad potestatem Politicam, & quatenus politici Magistratus sunt, omnes illi, qui Pontificis, Archiepiscoporum, Episcoporum subditi sunt, illis ut magistratibus suis, quoad res politicas, obedientiam jure divino & humano prestare tenentur, non propter timorem modò, ne scilicet ut seditiosi puniri queant, sed etiam propter Conscientiam, id est, ne Deum offendant. Cui porrò consequens est, ut tales subditi suis dominis ad omnia obsequia reneantur, quæ nos Magistratibus nostris debemus. Vixit Ecclesia Veteris Testamenti sub Monarchis aliquibus, quibus cum verâ religione nihil commune esset, Babylonis, Persis, Græcis. Vixit Ecclesia Novi Test. sub Cesaribus paganis, & qui Christianorum religionem non modo non amplecterentur, sed planè extinctam cuperent: tamen Propheta Jeremias scribit exultantibus in Babylone, ut pro Rege Babylonico precarentur. Idem Paulus suo Timotheo præcepit: Distinguenda est ergò hic potestas Ecclesiastica à potestate Politicâ. Vtrum Pontifex, Archiepiscopi, Episcopi, Abbates & alii rectè faciant usurpantes sibi utramq; potestatem Ecclesiasticam & Politicam, nostrum non est discutere. Videat hæc de re, qui volet, Marsilium Patavinum pro Cesare Ludovico, & protestantium Theologorum scripta: sive jure sive injuriâ magistratum

Ioh. Dauth
in prole-
gem. de
Testamen-
tis.

LABYRINTHUS OPINIONUM

gistratum politicum sibi venditent, illis parendum est in rebus externis & politico. Is autem qui regna de gente in gentem transfert, hanc questionem suo tempore, ut justus iudex, discutiet.

XI.

Hein. Geb-
hard.

Et alius magni nominis; Planè quantum ad provincias illas attinet, quibus ultra hominum memoriam, ut secularis princeps (& quidem supremus, nullum alium recognoscens superiorem) præest, attinet, negari nequit, Papæ omnia Majestatis jura ac regalia quævis etiam secularia competere. Et ideo in his leges eum condere posse etiam politicas, easdemq; abrogare rursus ac tollere, privilegia ac dignitates conferre quæcumq; &c. in quam sententiam citat Speculator. in d. S nunc ostendendum, Laudens. & alios in d. c. 1. de feud. March. Matth. Steph. d. c. 3. n. 61. Paurmeist. d. lib. 2. c. 3. n. 20. usq; ad n. 31.

XII.

Hæc illi candidè ac pacis propagandæ studio, non turpi aliquâ adulatione vel præpostero metu inducti, quod ratio illorum temporum & status satis evincit, professi sunt. Quanquam non latebat ipsos, subditos aliquos Romani Pontificis in libertatem se asserere ausos, & multos Italos Imperatori dominium Italiæ detulisse, memorante Hænonio disp. 3. polit. th. 9.

XIII.

Sic Leo
Ottoni I.
an. 964.

Qui meminit ibidem, audacter dicere Ferr. inform. libel. adt. confess. gloss. 7. ad verb. plenam & omnimodam num. 1. & 4. Papam violentè & manu armatâ niti detinere jurisdictionem in terris, civitatibus, villis & locis, quæ sunt naturaliter & à mundi creatione, & Christi ordinatione Imperij Romani. Vide Consilium Ferrat. Pontificiæ quamvis religionis addicti, quod benè & sanctè faceret Papa, si totam temporalem jurisdictionem in manibus imperatoris remitteret, nec aliter unq. Resp. & maximè Italia quiesceret, &c. & ex hoc status universus Clericorum magis redderetur Deo ac populo devotus, ipse Papæ cum cardinalibus quietius viveret, apud Theod. Reinking. de regim. secul. & Eccles. lib. 1. clas. 2. c. 5. è Boer. decis. 69. n. 3.

XIV.

Sic Hein-
ricus IV.
an. 1076.

Neque fugiebat illos disputatio, à quibusdam ventilata, repeti posse à Papâ actione legitimâ terras Imperii, ut Maximilian. I. non semel in animo habuerit jura Imperii Pontificatumque eo pertinentem vindicare, sicut & ante ipsum Constantinus I V. Romam sibi reddidit

DE POTESTATE ROM. EPISC.

reddi poposcerit, referente è Waremundo ab Ehrenberg de regni
subsidiis c. 1. n. 22. Reinkingio clas. 2. cap. 7. n. 107. 108.

XV.

Sed hæc nostra non facimus: Verum in constitutionibus Im-
perij sanctissimeque toties iteratis nostrorum Protestationibus de
an. 55. 61. 64. 66. 84. 94. &c. acquiescimus, specimine quoq; fidelitatis
amicis & inimicis exhibito, illustri constantiâ domus Saxonicae per
tota hæc belli Germano-Boëmici tempora.

XVI.

Quod si ergò Adamus à Conzen, Ungersdorfius, vel alii, ha-
bent, de quo Pareum seditionis aut tribunitiarum Concionum ar-
guant; satis jam perceperunt, nos ab illâ culpâ esse alienissimos,
sicut & ante hæc tempora contra istiusmodi consilia protestati fue-
runt sessorum Cathedræ hujus Wittebergenfis. Ita enim Dn. D. Le-
onh. Hutterus contra Irenicum Parei: *Viderit ergo Pareus, quo pacto in
medium consulere possit, cum à Papatus COMMERCIO QUOCUNQUE
ETIAM IN CIVILIBVS cavendum, idq; procul fugiendum esse. An hoc non
sit seditionis tubam-tibiamq; utraque maxillâ inflare in Romano Imperio, ju-
dicent alii.*

XVII.

Fide igitur Candoris sic impetratâ, ad rem accedimus, de Ro-
mani Pontificis adeò celebratâ potestate brevissimis acturi. Omne
enim hoc iter conficere magni voluminis, imò magnorum Annali-
um esset. Tangamus saltem summa capita, id potissimum pensu
habentes, ut appareat, adeò hîc intricata, dubia, tortuosa & perple-
xa esse omnia, ut ne ingeniosissimi quidem Papæ defen-
sores inveniunt, ubi pedem certò

figant.

*CHRISTE Canon verbi recto nos tramite ducat,
In præceptis hominum ne LABYRINTHV Sagat.*

Amen.

PARS

LABYRINTHUS OPINIONUM

XVIII.

PARS sive AREA PRIMA de potestate
Episcopi Romani generatim.

I.
In genere

I.
An liceat
de potesta-
te R. P.
disputare;

Vt autem in maximè dubiis ambagibus aliquam servemus methodum, placet in genere, I. de potestate Pontificis agere II. tum ad illam progredi, quam in temporalibus sibi vindicat, & III. in spiritualibus arrogatam sibi auctoritatem excutere. E Generalibus hæc potissimum observata volumus. I. An sine piaculo potestatem Pontificis sub examinis aleam revocare liceat? Videas hic in ipso frontispicio magnum sententiarum divortium.

XIX.

Papam enim statuunt esse causam causarum, unde de illius potestate non inquirendum, cum primæ causæ nulla sit causa (*docente Baldo in c. Ecclesia, ut lite pendente*) & Bellarminus in Epistolâ dedicatoriâ Tom. I. nullam inter tam multos, quibus hoc seculo oppugnatur fides catholica, gravio- rem & infestiorẽ heresim esse scribit, quam conatum labefactandæ Pontificiæ auctoritatis. Qui Papæ resistit, Dei ordinationi resistere, nisi duo (sicut Manicheus fecit) fingat esse principia, quod falsum & hæreticum judicamus: quia testante Mose non in principis, sed in principio cælum Deus creavit & terram. *c. unam sanctam extr. de major, & obed. & Zodericus Zanerensis in suo speculo humane vite lib. 2. cap. 1. referente Cassan. in Catalogo gloria mundi part. 4. consid. 2* Glossa in c. non nos D. 40. sacrilegii instar esset disputare de facto Papæ ut XVII. q. 4. §. qui autem; Facta Papæ excusantur, ut homicidia Samsonis, & furta Hebreorum & mendacium Jacob, ut extra, de Divortio, §. gaudemus.

XX.

I. Joh 4. 1.
8. Cor. 3. 22.

Hanc aurem Cathedræ Pontificiæ doctrinam esse prorsus tyrannicam, libertati Christianæ è diametro contrariam, & conscientiarum dominatricem iniquissimam, facile possemus ostendere. Si enim Christi sanguinesumus in eam asserti libertatem, ut omnia probare possimus. Joh. 4. si Spiritu S. ideo donati, ut omnia judicare liceat 1. Cor. 3. quam intolerabile jugum foret, mancipium esse alienæ sententiæ. Demus Pontificem Romanum esse Prophe- tam;

DE POTESTATE ROM. EPISC.

vam, & Spiritus Prophetarum Prophetis sunt subditi. Demus esse 1. Cor. 10.
 Apostolum, sed & Apostolus iudicium de se fieri mandat: *iudicate vos,* 15.
aic, quod dico: Demus esse Petri successorem, imò ipsum Petrum: sed 1. Cor. 3. 22
omnia tamen nostra sunt, Paulus, Apollo, Cephas, non igitur nos illius pfit- Gal. 1. 8.
 taci. Imò demus Pontificem esse *angelum de caelo;* atque & illi *anathe-* Act. 17. 11.
ma diceremus, si heterodoxam afferret sententiam Non igitur simpli-
 citer audiendi, sed probandi sunt è scripturis, qui loquuntur, ut Berrho-
 ensium commendatissimum exemplum nos docet. Petimus veniam
 iusti zeli. Quæ, malum, Bonifacii VIII, absurdissima est argumenta-
 tio: Papam non esse iudicandum, quia *spiritualis iudicat omnia: ipse è*
nemine iudicandus? itane lusus fuit orbis Christianus? En quot absur- De hoc de-
 ditates in hac dicti præposterâ citatione? An Paulus de uno Papa? creto Boni-
 de Petro? an non potius de omnibus loquitur, qui Spiritus Sancti *facii age-*
 exempla sunt? Illi omnes qui *Φόβου καὶ σαρκοῦ* jam debellarunt, & spi- tur in pe-
 ritu reguntur, dicuntur esse spirituales, & hi omnia dijudicant. Qua- cutiari di-
 re in jugulum istius allegatoris hoc telum retorqueri potest hunc in spuratione.
 modum: *Omnis spiritualis iudicat omnia. Omnis verè Christianus, sive Lai-* 1. Cor. 2. v5.
cus, sive Clericus sit, est spiritualis. E. iudicat omnia, E. & Papam. Rursus: Rom. 8.
Papa quidam non est spiritualis. E. Papa quidam non iudicat omnia. 6, 7.

XXI.

Igitur Pontificij Jcti aurea verba commendo, sic habentia: D. Ioh.
 Adeò quidem ut scripserint, posse Papam, etiam sine causâ, suo cle- „ Corasij
 ricum privare beneficio, gloss. ca. fin. 9. quæst. 3. doct. c. quæ in „ Tholo-
 eccles. de consut. Absurda sanè sententia, & à Christianorum digni- „ sani de
 tate aliena. Ita enim non pasceret Petri vicarius oves suas, sed de- „ officii,
 gluberet, necaret, & perderet. Panor. c. si. col. pen. de confir. util. „ electio-
 Card. consil. 141. Cum tamen Christus Petrum non tyrannum, non, „ nib. &c.
 inquit Theophylact9, dominum, non regem aut principem fecerit, „
 sed fidum pastorem iusserit esse Johan. 2. tertio etiam repetitâ „
 interrogatione, ut tantâ diligentia, futurorum Pontificum animis „
 præclaram hanc sententiam inculcarent, cap. significasti, de elect. „
 exorituos non ignorantis, qui amoris Jesu obliti, populi Christia- „
 ni curam susciperent, vel arriperent potius, pro pastoribus, tyran- „
 nos, prædones & rapaces lupos agentes. Restringenda est igitur

B

sub

LABYRINTHUS OPINIONUM.

sub ratione potestas Papæ c. illa, n. q. 3. & cum peccandi licentiam non habeat, ca. non nos. 40. dist. negandum cum Leone Pontifice, Petri durare privilegium, ubi iniquè fertur iudicium, cap. manet. 24. qu. 1. quam enim auctoritatem habet, à Christo optimo habet, cap. quamvis. 21. dist. ca. omnes. 22. dist. Christum autem iniquæ potestatis authorem fuisse, verisimile non est. Bart. l. fin. ca. si contra jus Ut explodendos meritò dicat Cardinal. tractat. de union. eccles. perniciosos illos assentatores, qui alicujus auctoritatis aucupandæ gratiâ, per fas nefasque Romani Pontificis auctoritatem extollunt. Eorum namq; opera factum est, ut errores permulti irresperint tam altis defixi radicibus, ut non nisi maxima vi divelli posse videantur. Neque credendum est, inquit. Papam posse quod libet, sed quod licet. Unde ei non nihil injustum præcipienti parendum non est. ca. Julianus, ca. qui resistit. n. qu. 3. Veluti si pro clerico indignitate in excusabili notoriè indigno rescribat. Aut pro eo, qui moribus est adeo turpibus, ut sine populi scandalo promoveri nequeat, c. si quando de rescript. ca. cum teneamur, ut utrobique Pan. de præbe. Deo enim ne mala agamus imperanti, magis quam Romano Pontifici obædire nos oportet, ca. si dominus, & ca. si is qui præest, §. is qui n. qu. 3. Inno. c. inquisitioni, de sent. excom.

dist. 40. c. si
Papa.

XXII.

Libri ut se-
ditiosi abo-
liti.

Si à nemine iudicandus Papa, nisi sit à fide devius, poterit sanè sibi sumere potestatem tum directivam tum coactivam, sive indirectè sive directè, in omnes principes Christianos. Non enim à fide factus est devius Bonifacius VIII. non Sixtus V. qui talia urserunt. Quod si se ita habet, cur ergo censoria virgulâ notantur, imo verè, flammis devoentur libri, quibus ista potestas astruitur?

XXIII.

an. 1589.
1. Aug.

Ioh. Mariana libros de Rege publico introdicto abolitos quis nescit? quibus scilicet tradiderat, impunè posse occidi reges hæreticos ac tyrannos: meminitq; interfectorem Henrici III. Galliarum regis à Theologis, quos sciscitatus erat, cognovisse, tyrannum, jure interi-
mi posse.

Jesuis

DE POTESTATE ROM. EPISC.

XXIV.

Jesuita *Tympius* etsi negare nobis non potest, libros hos publice prohibitos, illis tamen mirè videtur delectari, quod historiam tam prolixè in proscenium reducit, etiam judicio Marianæ repetito (cædes cæde expiata, & manibus Guisij ducis perfidè perempti Regio sanguine est parentatum) & *παρσιδωπῶν* parricidæ honorificè depicto (Sic Clemens ille perijt, 24. natus annos, simplici juvenis ingenio, neque robusto corpore, sed MAIOR visvires & animum confirmabat.)

XXV.

Sed & glaucoma obijcere videtur lectoribus, tam dubiâ locutione, ut ferè nescias quid sibi velit. Ita enim loquitur *Tympius*: sed hi libri Marianæ in provinciali congregatione Franciæ à Patribus Societ. Jesu prohibiti sunt, & si antea à censoribus librorum (qui in Societate non erant) approbati non essent &c. Inspeci alteram editionem, num forte vitium aliquod typographicum in priori fuerit, sed eadem voces, ijdem apices.

XXVI.

De magno illo volumine *Francisci Suarez*, tot approbationibus illustrium Catholicorum exornato, annales jam publici loquuntur, quod decreto publico in ignem sit conjectus manu carnificis. Adeo egregia in illis leguntur Emblemata, Christianâ scilicet moderatione dignissima; quorum *σύνοψιν* exhibere possemus, si charta ferret.

*Francisci
Suarez
liber com-
buritur.*

XVII.

Sed & *Becani* tractatus contra regem Angliæ tanquam factus luce non dignus, & in majestates injurius suppressus est, & voce publicâ interdictus. Quin imo neque Cardinali Bellarmino parsum fuit, sed cum & ille auctoritati Pontificiæ nimium tribuendo regiæ majestati detraxerit, & oleum adeo igni addiderit; judicium de libro factum est publicum, quod quale fuerit, malo Danielis Chamieri Delphinatis in ipsâ Galliâ scribentis, quam meis verbis exprimere. Sic autem ille lib. 15. c. 14. de Temporalis Papæ potestate in suâ Panstratia: Quid plura? Ne quis forte improbari tantum Canonum

*Vide &
ap. Golda-
stum in
Barclai filij
Apologiâ.*

LABYRINTHUS OPINIONUM.

Vide illud
ap. Goldast.
tom. 3.
Mom.

starum sententiam putet, hec ipso anno, cum hac scribebam, da-
mnatus est ab eodem. *Senatus Bellarmini contra Barclajum tractatus de Po-
testate summi Pontificis in rebus temporalibus, gravissimo edicto, quod etiam ty-
pis est excusum: quo edicto hac ipsa Theologorum sententia, quæ eampotesta-
tem non agnoscit nisi indirectè, damnata est, tanquam fax seditionis, scaturigo
rebellionis.*

XXIIX.

Barcl.
c. Bell.

Notandum i. Bellarminum sibi sumsisse iudicium de potesta-
te Papæ, ac mitigare voluisse durissimos & horribiles errores Ca-
nonistarum, de monarchia & dominio Papæ directo in bona Chri-
stianorum temporalia: quanquam ergo malam iniit gratiam à Pon-
tifice ac aulicis, adeò ut testetur Barclajus, se audivisse à Societatis
Jesu fratribus, ob hanc causam propè factum esse, ut omnia ista Bel-
larmini opera prohiberentur: suo tamen exemplo docuit, esse Chri-
stianæ libertatis discutere, quæ de brachio potestatis Pontificiæ scri-
pta sunt.

XXIX.

Adeò tamen non satisfecit ipsis candidioribus Pontificiis Bel-
larminus, ut Barclajus, Catholicæ religioni addictissimus, publico-
scripto ipsius sententiam nervosè confutaverit. Cum verò Bellarmi-
nus apologiam opponeret, quæ etiam in manibus nostris, ex causâ
malâ peiorem fecit, ita ut Parisienses Theologi, hunc quem antea
retulimus, obeliscum libro fixerint.

XXX.

Tanqua-
rell.

Ex Thuano lib. 28. historiam meminit idem Chamierus, an-
1661. quendam studij Theologici Candidatum, Ioannem Tanquarel-
lam, Theologorum quorundam malè consultorum impulsu, in-
ter alia themata hanc Pontifici ascripsisse auctoritatem, quod tan-
quam solus Christi vicarius & Ecclesiæ Monarcha potestate spiritu-
ali & seculari omnes fideles subjectos continere principes, suisque
præceptis regno ac dignitatibus exuere possit. Hoc ad regem (Ca-
rolum nonum) cum referretur, atque ad seditionem & legitimi ob-
sequij, quod Regi ac Magistratibus debetur, fidem labefactandam
spectare videretur, Tanquarellus ex decreto senatus multâ honora-

DE POTESTATE ROM. EPISC.

riâ puniendus fuit, & per apparitorem facultatis Theologicae (ipse enim absens erat) pronunciare debuit, temerè & inconsideratè eam quæstionem agitatam fuisse, ac denique veniam delicti à Rege petere. Adeoque reipsâ factum, ut Petrus Bustus Tanquarelli nomine errorem à Bonifacio octavo invecum, & post ejus mortem passim damnatum, stans nudo capite, ignominiosâ confessione recameret.

XXXI.

Quid? quod & ipsis Papæ legatis, tantæ potestatis specimina daturis, in Galliâ adeò non fuerit habitus honor, ut potius diversis vicibus plaustris è carcere in locum publicum vecti & provecti, tunicis nigris pictis induti, mitellis papyraceis catamidiati, & publicâ infamiâ affecti esse scribantur, cum Prælati Gallieis ab ipsorum parte stantibus, qui beneficiis & officiis suis privati postea manum ad stipem porrigere cogebantur. Et post hæc omnes (ita enim lego pro omnia) ipsorum bullæ Curie decreto igni combustæ fuerunt: Memorabile illud Scutum sub rege Carolo VI. in publicis tabulis scriptum reperiri attestantur Pragmatici, quos citat Antonius Benbellona de Godentis part. 2. c. 15. ad pragmaticam constitut.

XXXII.

Quid Gregorii XIII. bullæ contra regem Galliæ Henricum IV. 1. Mart. an. 91. Romæ datæ acciderit (quod per Carnificem dilacerata, & in ignem cremenda coniecta sit,) Vid. eundem Benbellonam de Godentis è Cons. Tussani Berchetti. Addi potest Bodinus lib. 1. de Rep. c. 9. actaque historica non pauca.

XXXIII.

Ita cum anno 1429. Frater quidam Prædicatorii ordinis *Johannes Saraxenus* periculosas aliquot *theses de Potestate Papæ* defenderet, *10b. Saraxenus* Facultas Theologica Pariensis, Octavâ Martij solenniter congregata, eas rite expensas publicè damnat, dictumque Johannem abjurare compellit & in contrarias sacramento adigit, referente Philippo Mornæo Christianissimi Regis in sacro consistorio Consiliario &c. *in myst. Iniq. p. m. 1236.*

Fuit

LABYRINTHUS OPINIONUM

XXXIV.

Fuit inter has theses, quas jurato amplexus est Sarazenus, & hæc: aliqua potestas, scilicet potestas Ecclesie, de jure potest aliquid, & in certis casibus contra summum Pontificem. Hujus contradictoriam antea ille defensitaverat.

XXXV.

Santarelli
disputati.

De Santarello Jesuita censurata Parisiensem superius exhibuimus, ubi sententia Jesuitica pronunciatur nova, falsa, erronea, verba Dei contraria, dignitati Pontificie odium concilians & schismati largam portam aperiens, supremæ regum autoritati à S O L O D E O dependenti derogans, principum infidelium & hæreticorum conversionem impediens, PACEM PUBLICAM, TURBANS, REGNA, STATUS, RESPUBLICASQUE EVERTENS. Ex quibus omnibus liquidò constat, extolli eum in modum fastigium Pontificie, potestatis, ut ipsi Catholici Reges ac Theologi seditionis ac rebellionis ista consilia arguant, adeoque publicis decretis contra eundem esse statuunt. Quis porro neget igitur, Papæ sententiam judicari posse?

XXXVI.

Necessitas.

Et quis non videt, non tantum liberum esse, sed & necessarium, Pontificie potestati modum statuere? Actum est enim de cervicibus Protestantium principum, si obtinere illa sententia debet. Semper enim ardet hæc fax Syllogismi, furij incensa Acheronticis: Hæretici non sunt ferendi, sed auferendi. Atqui Protestantes sunt hæretici. Ergo non tolerandi sed tollendi.

XXXVII.

Quemadmodum & similis collectio Practica periculum minatur: Iuramentum in re illicita non est servandum Iuramentum super pace religionis factum est in re illicita, quod plenis illi buccis diu noctuq, disputant. Ergo non est servandum.

XXIIX.

Cui Logicæ exemplari non malè respondet illa etiam sequela: Quis omnia ligare potest, omnia solvere, ut à promissionibus omnibus absolvere, fœdera que rescindere potest. Atqui Pontifex Romanus, ut Petri successor, omnia ligat, omnia solvit. Ergo fidem juratè quoquò datam solvere seu ab illa potest absol-

DE POTESTATE ROM. EPISC.

absolvere. Quid respondeat Dn. Vngersdorffius, legimus, sed num. omnium aliorum ea mens sit, dubitamus. Vtinam admitterent declarationes illius scriptores alij!

XXIX.

Non tribuimus has speculationes sanguinarias omnibus Pontificijs, imò minimæ forsan illorum parti. Novimus, per Dei gratiam, germanam fidem non exulare à palatijs generosissimorum pectorum, illustriissimarumq; familiarum. Quin imò satis abundè constat documentis publicis, supremos Imperij heroes istis, fiabellis non sine gravi periculo resistisse. Alia enim sunt iudicia principum, quos regit spiritus principalis, spiritus sapientiæ, spiritus timoris Dei, qui cogitationes dignas concipiunt & tuentur illas; alia vero instigatorum, tubarum, susurronum, qui reguntur diabolis aulicis, Ecclesiæ Christi augmentum horribili furore impredientibus; sicut pietiam Monarchæ Cyrus & alij variè sollicitati sunt, calidissimisque consilijs inducti, ut votis populi Dei non censerent acquiescendum esse.

Esa. 11, v. 2.

Esa. 32.

Dan. 10.

Esa. 4.

Neh. 1, 2.

XL.

Piè quoque credimus, inter illos ipsos, qui ad subdolas illas machinationes operam conferunt, non ex malitiâ omnes peccare, sed ex Zelo, ut miserè persuasi sunt, pro domo Dei. Sic enim futurum Christus prædixerat, ut qui occisurus sit discipulos fideles, opinaturus sit, se Deo præstare obsequium. Sic Ethnici non omnes ex merito odio insaniebant in Christianos, sed quod fascinati erant præconceptis opinionibus, se dijs suis gratas ita mactare victimas, ut quorum majestas atque gloria sit à Christianis prætervè ac nefariè læsa violataque.

XLI.

Verum enim verò, cum in promptu sint exempla parricidiorum, stragium, lanienarum, ac nisi plus immineret periculi, tot librorum abolitione opus non esset, ut antea vidimus; cum præterea moneat Dominus ipse, in columbino corde serpentinum gerendum esse oculum: ideoque necessitatis saxo impellimur, ut in hypotheses istas sanguinariæ Politicæ inquiramus, quam non à Spiritu mansuetudinis

Matt. 10.

16.

&c

L A B Y R I N T H U S ◉ P I N I O N U M

& caritatis, sed ab illo, qui pater est mendaciorum & homicidiorum, proficisci constat.

X L I I.

3.
De potestate P. R. disputare requirit Pietas
1. in Deum.
Es. 42.
Ioh. 8.

Ut ergò liberum, uti necessarium est, ita vel maximè pium, Pontificis potestatem ad Lydium veritatis lapidem exigere. Postulat hoc I. Pietas in D E V M. Hujus enim gloriam, quam alteri non dabit, quærere ac tueri nostrum est. Filii sumus, patris nostri nomen vindicare decet, subditi simus, tacere ad id non possumus, quod redundat in injuriam Domini. Quod ergò Papa se Deum dici patitur, dist. 96. c. satis evidenter, & arrogantiam sapit, & gignit in praxi perniciosas opiniones. Putat enim populus Papam esse Deum, Deum esse Papam; quod Papa jubet, proficisci ex Consistorio Dei, si vel maximè videatur divinis præceptis contrarium. Ita parricida ille, Henrici IV. interfector, facinus excusasse hac ratione, quod Papa sit Deus, & quia rex contra Papam fuerit, fuisse contra Deum, legitur.

X L I I I.

Psal. 8.
1. Cor. 15.
Hebr. 2.
E. Lel.
Zech. Acta
in M. C.
Blacuellu.
Matth. 18.
Dan. 7. 14.
V. Robert.
Sanc. ap.
Carerium
p. 32.

Quod ad Papam applicantur dicta, quæ de filij Dei gloriâ palam agant, impiè sanè ageretur, si ferretur. Papæ omnia sub pedibus posita leguntur, quam tamen Davidis sententiam Spiritus S. diversis vicibus ad Christi Θεουγενεας gloriam astruendam citat. Papæ omnis potestas in cælo & in terrâ data esse legitur. Id sanè communicatæ Christo majestatis argumentum est, Jesuitis nondum satis agnitæ. Hinc ipse salvator ex data hâc sibi ἐξουσία concludit, ad institutionem ministerii & sacramentorum; Ergo docete omnes gentes, baptizantes eos &c. Ad Papam refertur illud Dan. 7. Dedit ei potestatem & honorem & regnum, & omnes populi & linguæ servient ei.

X L I V.

In orationibus pro successu in novo Pontifice eligendo, id quod de Spiritu S. mittendo Christus prædicat ac promittit, se alium Paracletum daturum esse, ad Papam eligendum non obscure refertur: nimis sanè alium ac diversum à Papâ Paracletum! non enim ad Petrum

DE POTESTATE ROM. EPISC.

erum tanquam visibile caput, sed Apostolos omnes ad Spiritus Sancti gratiam attendere jubebat Christus.)

XLV.

In Decretis ferè pro peccato in Spiritum sanctum habetur, si quis Canonibus Pontificiis nolit obsequi: Ita enim legitur: *Violatores Canonum voluntarii graviter à sanctis Patribus judicantur, & à S. Spiritu (instinctu cujus, ac dono, dictati sunt) damnantur, quoniam blasphemare Spiritum Sanctum non incongruè videntur.*

25. quest.

1. c. 5.

XLVI.

Et tamen ita comparata sunt decreta, ut se ipsa sæpè tollant atq; evertant, mutuisq; arietibus inter se bella misceant: quod adeò evidens, ut consilium hoc legatur suggestum esse Pontifici Romano, ut Decreti, quos vocant, libros tollat; (Decretales & alios sufficere) ut in quibus nimis frequentes sint contradictiones. Et nimis sanè in propatulo est, sæpissimè Canonum decreta, ut quæ dudum expirarint, ab illis haberi pro mortuis ac sepultis.

Bononiæ

an. 1553.

XLVII.

Sed & pietas in Magistratum huc nos inducit. Figendi sanè limites sunt è verbo Dei, quibus Ecclesiastici Magistratus potestas coercetur, ne Cæsari auferat, quod Cæsaris est. Dispiciendum, satisnè piè ac institutioni divinæ congruè supra Magistratum efferatur Pontifex; regnorum translationem (ablationem atque collationem) sibi sumendo; super capita principum tanquam super aspides, & basiliscos ambulando, pro stratoribus equi (quod in Pontificali Romano sancitur) illos habendo, de nomine præposito injuriæ illos arguendo; insignijs imperatorijs utendo: subditos illorum à fide juramenti absolvendo, repetitionem coronæ minitendo, potestati civili se eximendo, adeò ut ne crimen quoque læsæ Majestatis à Clerico committi possit, ut qui non sit sub civili majestate, Concilia convocando; quod olim Christianissimorum Imperatorum fuit; Calendarii formas præscribendo, & quæ sunt hujus generis plura, per historiae universalis Ecclesiasticæ articulos satis nota.

2. In Ma-

gistratum.

Vid. & dist.

96. c. Con-

stantinus.

XLVIII.

Tandem debita Ecclesie pietas id requirit: Ejus enim libertas

3. In Ec-

vindi clesiam.

LABYRINTHUS OPINIONUM

1. Cor. 3.
De 22.

vindicanda; Quod si Galli, si Veneti, si Angli, si Germani, tam sancte custodita cupiunt libertatis suae *αξίωμα* quidni universalis Ecclesiae jura pro viribus tueremur? Non sumus ministri Pontificis; sed Pontifex est noster, id est, Ecclesiae minister. Id aperte asserit Paulus 1. Cor. 3. imò ecclesiae primitivae praxis, Horrenda Dei ira exardescit saepe in populum suum, quando falsos cultus admittit, illa igitur declinanda est.

XLIII:

Denique his disputationibus compendium fieri potest disputationum. Si enim verum est, quod de potestate Pontificis illi assertum eunt, tantam esse, ut Pontifex nulli errori, nulli censurae sit obnoxius, utique uno ictu concidit Lutheranismus. Si verò principium id falsum deprehenditur, dubium, *αδύνατον*, corrui tota Papismi nunc machina. Videbimus autem, illam hypothesis tam absconam, & primae Ecclesiae ignotam fuisse, ut ne nunc quidem omnes Pontificii consentiant. Imò in continenti magnos errores Pontificum ostendere possumus ex Pontificali Romano, conformitatibus Francisci &c.

E.

Secunda
quaestio
generalis
Quanta sit
Potestas
Pontificis,
an soluta
legibus?
& quibus?
in verbo
Fiat c. Le-
stor. dist. 34

Quod si ergo quærendo pergamus, quomodo definienda vel potius quam indefinita sit potestas Romani Pontificis? An nimirum restricta legibus, an prorsus absoluta, liberrimaque? Deum Immortalem! quantae labyrinthi ambages apparent! Quidam enim illum supra omne jus extollunt, sicut Innocentius rescripsit; *c. proposuit de concessione prebende*: Nos secundum plenitudinem potestatis de jure possumus supra jus dispensare (quod Glossa exprimit, contra. Vetus T. & Canones, additis exemplis: sicut & alibi monet glossa: hic dispensare Papam contra Apostolum Paulum) quod Papa sit omnia & super omnia secundum Baldum in l. Barbarius ff. officio prator. Papa supra jus, contra jus, & extra jus omnia potest, eodem dicente in c. cum super de caus. propriet. & possess.

E I.

Videantur prolixius hac de re agentes Theologi & Politici in saulis detrectati Concilij Tridentini, ubi citant inter plurima

αξίωμα

DE POTESTATE ROM. EPISC.

αξιωματικῶν ἑκείνων hos etiam versus ex Hostiensi, maximæ auctoritatis Canonistâ. in sua sum-
mâ tit de
officio le-
gati &c.

Si sit Catholicus Papa: non iudicat ullus,
 Erigit, & subijcit cathedras, dividit, unit,
 Mutat vota crucis: restaurat & eximit, ad se
 Majores cause referuntur, legitimæq;
 Promovet, appellare vetat, prohibet profiteri:
 Deponit, transfert suppletq; renunciat illi.
 Prasul & exentus: Simon, jurans anathema,
 Vel proprium, vel legati; vel lex utriusq;
 Nequaquam participans, & si quem sponte salutat,
 Quem Canon damnat: sibi soli quando reservat.
 Solvitur à Papa: nec non quem regula damnat,
 Addas suspensum casum cum fertur ad ipsum.
 Rescriptum fidei: Dubium quod confert bona plura,
 Irritat infectum, legem condit generalem,
 Approbat Imperium, firmat, deponit & ungit.
 Concilium generale facit: sanctit quoq; sanctos,
 Ens non esse facit, non ens fore, pallia semper,
 Portat, concedit, legi nec subditur Vlli,
 Appellatur ad hunc medio sine iudiciumq;
 Est pro lege suum, monachum revocat renuentem,
 Majus adulterio solvit generaliter arctat,
 Et laxat, quicquid Sponsus nocet, ordinat extra
 Tempora dando sacrum, promotum promovet idem.
 Ordinat: atq; die quo consecratur & ipse,
 Viventisq; locum concedit, jureq; privat.
 Insignit laico: sacro donat chrisma ministro,
 Si sit Catholicus Papa, non iudicat ullus.

LII.

Egregium sanè Catoptron diffusissimæ potestatis Pontificiæ; quæ a-
 lias per totū Jus Canonicum suos diffundit radios. Non min⁹ illustre

G 2

summa-

LABYRINTHUS OPINIONUM

Ap. Baron. Summarium exhibuit Gregorius VII. quem Hildebrandum voca-
rom. II. an. runt, dignum sanè, quod huc inferatur, cum loco magni commenta-
1076. rij esse possit. Is ergo hos Dictatus (ira placuit ipsis nomen dare) pro-
mulgavit, quibus Jurium Papæ aliquod exhibere voluit. Compen-
dium.

Quod Ecclesia Romana à solo Domino sit fundata.

Quod solus Romanus Pontifex jure dicatur Universalis.

Quod ille solus possit deponere Episcopos vel reconciliare.

*Quod Legatus ejus omnibus Episcopis præsit in Concilio,
etiam inferioris ordinis gradus, & adversus eos sententiam
depositionis possit dare.*

*Quod absentes Papa possit deponere. Quod cum excommunica-
tis ab illo inter cetera nec in eadē domo debemus permanere.*

*Quod illi soli licet pro temporis necessitate novas leges condere,
novas plebes congregare, de Canonica Abbatiam facere &
contra, divitem Episcopatum dividere & inopes unire.*

Quod solus possit uti Imperialibus insignijs.

Quod solius Papæ pedes omnes Principes exosculentur.

Quod illius solius nomen in Ecclesia recitetur.

Quod unicum nomen est in mundo, Papæ videlicet.

Quod illi liceat Imperatores deponere.

*Quod illi liceat de sede ad sedem necessitate cogente Episcopos
transmutare.*

Quod de omni Ecclesia quocunq; voluerit, clericū valeat ordinare.

*Quod ab illo ordinatus alij Ecclesia præesse potest, sed nō militare,
& quod ab alio episcopo non debet superiorem gradū accipere.*

Quod nulla synodus absq; ejus præcepto debeat generalis vocari.

*Quod nullum capitulum nullusq; liber Canonicus habeatur absq;
illius auctoritate.*

*Quod sententia illius à nullo debeat retractari, & ipse solus om-
nium retractare possit.*

Quod à nemine ipse judicari possit.

Quod

DE POTESTATE ROM. EPISC.

Quod nullus audeat condemnare Apostolicam sedem appellantem.

Quod maiores cause cujuscumq; Ecclesie ad eum referri debeant.

Quod Romana Ecclesia nunquam erravit, nec in perpetuum scriptura testante, errabit.

Quod R. P. & c. meritis b. Petri Sanctus & c.

Quod illius precepto & licentia subjectis liceat accusare.

Quod absq; synodali conventu possit Episcopos deponere & reconciliare.

Quod Catholicus non habeatur, qui non concordat Ecclesie Romanæ.

Quod a fidelitate iniquorum subjectos potest absolvere.

LIII.

Hinc sub Leone X. disputatum in Scholis est, an Papa possit abrogare, quod scriptis Apostolicis decretum est? an possit aliquid statuere, quod pugnet cum doctrinâ Evangelicâ? an possit novum articulum condere in symbolo fidei? utrum majorem habeat potestatem, quam Petrus, an parem? an possit præcipere Angelis? an possit purgatorium tollere? utrum simplex homo sit, an quasi Deus? an participet utramque naturam cum Christo?

LIV.

Dist. 19. c. 4. ita rescribit Stephanus Papa: Enim vero quia in Speculum & exemplum Sancta Romana Ecclesia, cui nos Christus præesse voluit, proposita est: ab omnibus quicquid statuit, quicquid ordinat, perpetuò & irrefragabiliter observandum est. Et Nicolaus Papa eadem dist. c. 1. Si Romanorum Pontificum decreto, caterorum opuscula tractatorum approbantur vel reprobantur, ita ut, quod sedes Apostolica probavit, hodiè teneatur acceptum, & quod illa repulit, hæcenus inefficax habeatur: quanto potius, quæ ipsa pro catholicâ fide profanus dogmatibus, pro varijs & multifarijs Ecclesie necessitatibus & fidelium moribus diverso tempore scripsit, omni debent honore præferri, & ab omnibus prorsus in quibuslibet opportunitatibus discretionè vel dispensatione magistrâ reverentur assumi.

LV.

Et Gregorius, IV. dist. ead. c. 5. Nulli fas est vel velle vel posse trans-

C 3

gredi-

Videatur
Erasmus in
1. Tim. 1.

Labyrinthus Opinionum

gredi Apostolicae sedis praecepta, nec nostrae dispositionis ministerium, quod vestram sequi oportet charitatem.

LVI.

Ibid. c. 2. Agatho Papa omnibus Episcopis rescribit: *Sic omnes Apostolicae sedis sanctiones accipiendae sunt, tanquam ipsius divini Petri voce formatae sint.*

LVII.

Et quod mirum est, legum istiusmodi condendarum auctoritatem sibi sumunt ex jure sacerdotii, quod translato sacerdotio non esse sit legis translationem fieri: quod multis nominibus huc non facit, ita tamen pro fundamento ponitur *c. translato, 3. decr. de constit.* ubi titulus: Potestas legem condendi & mutandi est penes vicarium Christi. Et quod de uno connexorum statuitur, ad aliud connexum extenditur. Abbas Siculus.

LIIX.

An Papa possit dispensare contra jus naturae?

Pertinet huc tota materia de dispensationibus, ubi quaeritur: *An Pontifex Romanus dispensare possit contra jus naturale?* Ponuntur autem à Canonistis sex causae, ex quibus contra leges dispensari potest, ut est apud Nicol. Vigelium de Dreisa, ex 1. quaest. 7. c. *Requiritis*, quod tamen suas replicationes habet, in quibus & haec: nisi contra jus naturale Papa dispensaverit. Hujus verò duplicatio est: *nisi ob majus malum evitandum contra jus naturale dispensatio fiat.* Ita enim habet titulus distinct. 13. item adversus naturale jus nulla dispensatio admittitur, nisi fortè duo mala ita urgeant, ut alterum eorum necesse sit eligi.

An contra jura gentium valeat dispensare?

LIX.

Quaeritur (vel potius non tam quaeritur quam usu exercetur) *An foedera, iuducias ac pacta similia solvere possit Romanus Pontifex?* Et sanè historiae loquuntur, non cum Turcis modò sed & catholicis de fide fracta institutas esse queri monas. Adeonè jura etiam gentium suae potestati subjecta statuit.

An contra jus civile?

LX.

Quaeritur, *utrum Pontifex contra jus civile dispensare possit?* Sine eo videnti æquitate (ait jam allegatus Nicol. Vigelius) Papa Honorius totum jus civile multis vigilijs excogitatum rejicere videtur *c. super speculâ*

DE POTESTATE ROM. EPISC.

Seculâ in V. Sic inter exceptiones adversus leges est illa: *valere legem nisi contra auctoritatem sedis Apostolicæ lata sit c. constitutionem 2. § in. de verborum significat. in VI.*

LXI.

An contra prædecessorum statuta dispensare Papa possit, tandem quaeritur? Cujus rei multa habemus exempla, quod successor antecessoris acta resciderit. Ita sanè, ut ex illo mari vel guttulam degustemus, cum Bonifacius VIII. rigido diplomate statuisset etiam Reges Galliarum, imò omnem Creaturam subesse Romano Pontifici, ac id credere, de necessitate salutis esse, successor illius Clemens V. claris atque disertis verbis id retractavit, rescidit, expunxit, ut fortassis textus allegabuntur inferius.

An contra suorum antecessorum decreta? c. unam sanctam extra de majoritate & obedientiâ.

LXII.

Contra legem divinam dispensavit Nicolaus V. historiam referente Bodino ex Iacobo Sprengero: Aegrotabat quidam Germanus Episcopus, quem Nicolaus imprimis diligebat: Ex maleficâ resciscit morbum ex sortilegio provenire, à quo non nisi contrario liberari possit: quo maleficam quæ malum inflixerat interim sit necesse; Celeribus igitur equis ad Nicolaum mittit, rogat à maleficâ illâ sibi curari liceat, quod Nicolaus cum hac clausulâ indulget: ut ex duobus malis quod minus, evitetur. Acceptâ Bullâ, authore pontifice, obsecrante Episcopo, malefica manum operi admovet: sub mediam noctem Episcopus valetudini restituitur, eodemque temporis puncto morbum in illam, quæ inflixerat, transfundit, ex quo mors consequitur.

c. meruit extr. de privilegijs. An contra legem divinam?

LXIII.

Contra *Canones* dispensari in pluralitate beneficiorum, toti orbis notissimum est, & sæpius motæ querelæ. Videatur Gerson de defectibus Clericorum cum pluribus alijs.

LXIV.

In causis Simoniacis dispensationes de ipso facta haberi, & Romæ licitum esse, quod alibi non liceat, è Fr. Tolet. Cardinal. ostendere possumus. Et legatur Imperatoris Sigismundi Reformatio c. 5.

Don dem Pappst etc. 6. Was gültis eines Pappsts Hoff haben sol. Legatur

LABYRINTHUS OPINIONUM

Legatur Onus Ecclesiae, Taxa poenitentiarum, Cusanus aliq; numero non pauci: apud quos obvia sunt varia licentiae Pontificiae exempla. Pro alendis concubinis exigi pecunias ab episcopis, lupanaria pro tributo tolerari, tam notum est, ut ipsa negare non possit impudentia.

LXV.

*Papa ipso-
rum Cano-
num testi-
monio a-
strictus le-
gibus.*

Longè vero secus definiti olim sunt fines dictatus Pontificii. E multis pauca huc adnotemus, 25. q. 2. c. 11. *Amputato totius usurpationis excessu, nullus debet praesumere, quae sibi non videntur concessa. Item. Ea quae sunt ab Apostolis eorumq; successoribus instituta, nulla desidia negligantur, nulla dissensione violentur, nullâ concertatione turbentur.* Ibidem insertae sunt leges Imp. Constantini, (Nec damnosa fisco, nec juri contraria postulari oportet.) Theodosij & Valentiniani, (Rescripta contra jus elicita, ab omnibus iudicibus praecipimus refutari, nisi fortè aliquid est, quod non laedat alium & proficit petenti, vel crimen supplicantibus indulgeat.)

LXIV.

*Papa non
potest casus
in verbo
Dei decisos
aliter deci-
dere.*

Urbanus in c. 6. caus. 25. q. 1. manifestè quoque improbat illorum sententiam, qui Pontificem aliquid contra legem divinam statueri posse, admodum praeposterè statuerunt. Audiamus ipsa Pontificis verba: Sunt quidam dicentes Romano Pontifici semper licuisse novas condere leges. Quod & nos non solum non negamus, sed etiam valdè affirmamus. Sciendum verò summoperè est, quia inde novas leges condere potest, unde Evangelistae aliquid & Prophetae nequaquam dixerunt. Vbi verò aperte Dominus, vel ejus Apostoli & eos sequentes sancti Patres, sententialiter aliquid definirunt, ibi non novam legem Romanus Pontifex dare, sed potius quod praedicatum est, usq; ad animam & sanguinem confirmare debet. Si enim, quod docuerunt Apostoli & Prophetae, destruere (quod absit) videretur, non sententiam dare, sed magis errare convinceretur. Sed hoc procul sit ab eis, qui semper Domini Ecclesiam contra luporum insidias optimè custodierunt.

LXVII.

*Papa se-
cundum
rationem,
honestatè
ac legem
Dei statu-
ere debet.*

Videatur Speculator tit. de Legato § nunc ostendendum n. 51. & seq. & tit. de dispens. nunc breviter dicendum. Pontificiae potestatis plenitudinem RATIONIS HONESTATISQUE JUXTA ET DECALOGI, nec non S. Evangelii praecipis non immeritò restringit, & hinc

DE POTESTATE ROM. EPISC.

hiscè adeò limitibus circumscribit atq; concludit; denique gravissi-
mis rationibus autoritatibusq; *Theophylacti, Bart. in L. fin. C. si contra
jus, & Cardinalis tract de unione Ecclesie astruit Coraf. &c.* Sic Bellarminus
cum dixisset lib. 4. de Rom. Pontif. c. 5. § ult. *Si Papa præciperet vitium,* p. mibi. 567
aut prohiberet virtutem, Ecclesiam teneri credere VIRTUTEM ESSE
MALAM, ET VITIUM ESSE BONVM. In recognitione libro-
rum de Summo Pontif. limitat hoc suum responsum, se videlicet locu-
tum esse DE ACTIBVS DVBIIS virtutum aut vitiorum. Nam si præciperet
manifestum vitium, aut prohiberet manifestam virtutem, dicendum esse cum
Petro, Act. 5. obædire oportet magis Deo, quàm hominibus.

LXIX.

Nequè tantum legibus divinis subjecta est Romani Pontificis *Papa legi-
bus Impe-
rialibus
non est so-
lutus.*
potestas, sed perspicuè deduci è textibus quibusdam Juris Canonici
potest, etiam Imperialibus legibus pro rerum temporalium usurpa-
tione meritò parere Pontifices. Probè enim ponderari petimus ver-
ba Nicolai Papæ I. in epist. 7. ad Michaellem Imperatorem, quæ le-
guntur dist. 10. c. 8. *Quoniam idem mediator Dei & hominum, homo Chri-
stus Iesus, sic actibus proprijs & dignitatibus distinctus officia Potestatis utriusque
discrevit propria, volens medicinali humilitate hominum corda sursum esser-
ri, non humana superbia rursus in inferna demergi, ut & Christiani Imperato-
res pro æterna vita Pontificibus indigerent, & Pontifices pro usu temporalium
tantummodo rerum Imperialibus legibus uterentur, quatenus Spiritualem actio
à carnalibus distaret incursum, & ideo militans Deo minime se negotijs secu-
laribus implicaret, ac vicissim non ille rebus divinis præsidere videretur, qui es-
set negotijs secularibus implicatus.* Eadem dist. 96. c. 6. repetuntur, & in
glossâ explicantur.

LXIX.

Ita sanè quotquot sunt in ipsâ Ecclesiâ Pontificiâ moderatio-
res, prolixè fatentur, iura gentium esse inviolabilia, fœdera servanda. honestè
vivendum, neminem ledendum, jus suum cuiq; tribuendum: ita ut pudore
suffundantur, quoties mentionem faciunt violatæ fidei, Turcis vel
alijs datæ, ac dissimulent, quantum possunt, quorum consilij id le- *In Teatro,*
pidum facinus contigerit. Ita Matthæus Tympius, cum recenset *Et Fæli-*
consilia Regis Poloniæ & Hungariæ Uladislai, an fides Turcarum *fragi.*

D

Impe

LABYRINTHUS OPINIONUM.

de spe-
culo, sign. Imperatori Amurathæ data servanda sit; dicit Vladislauum sollicitatum
168. legatur esse A NONNVLIS PRINCIPIBVS CHRISTIANIS, ut (pactis
Boufir, lib. audacter violatis bellum redintegraret. Quo facto cum Amura-
hist. Vngar. tes in acie periclitaretur, depromptis è sinu initi fœderis tabellis &
Dec. 3. 10- intentis in cœlum oculis magno clamore in hanc vocem erupit;
viu. in A- *Christe, si Deus es, ut Christiani tui de te peribent, vindica perfidiam tuorum,*
murate. *qui contra hæc pacta per nomen tuum sanctè jurata bello me invadunt, tuas*
39000. *measq; injurias ultiscere.* Hinc, acâ belli commutatâ, ingenti strage pluri-
Christia- rimi Christiani perierunt, & ipse rex Vladislauus equo excutitur, jussu-
rorum illo que tandem Amurathæ capite truncatur. Sancta sit ergo fœderum
prælio casa. religio; ac ipse Papa sit religiosus, sit legalis, sit justus. Quid enim
Præxi no- Pontifices Judæorum malis istis artibus effecerint, Ecclesia histo-
bilissima rica per quam abundanter testatur.
hujus deci- LX.

fionis v. & Quod si verò Papa legibus superioribus derogare velit, vel re-
Prop. 16. gnorum provinciarumque jura tollere, tunc licitum est medijs legi-
Theologorū timis illud imperium declinare. Atque hinc natum est remedium il-
venet. lud *Provocandi ab abusu,* quod in ipsis Ecclesijs Pontificijs contra Pa-
Nativæ ec- pæ edicta in usu esse legimus. Admodum enim memorabilia hæc sunt
clesiæ non verba in tractatu de Ecclesiasticâ & politicâ potestate quæ sic habent:
tantum in Hic pro coronide & appendiculâ attexemus *nativas Ecclesiæ Catholice*
Galliâ sed *libertates, sive jus commune à Deo & naturâ institutum,* his octo prolo-
per orbem quijs ac fundamentis tam perspicuè roborari, ut nemo in illud im-
universum pingere possit, quin eadem operâ legem divinam, naturalem, & ca-
libertates. nonicam labefaceret. Hoc autem quories accidit, toties Gallis justam
Quid sint præbuit occasionem *provocandi tanquam ab abusu: quarum appellationum*
appellatio- *Princeps & Magistratus politicus, velut Ecclesiæ protector, & vindex canonum,*
nes ab *summam habet moderationem: de solo enim abusu judicat, idque ad ex-*
abusu? *ecutionem canonum pertinet. Verum hæc ratio procedendi Gallorū,*
Quomodo *rum, originem præbuit Ecclesiæ Gallicanæ libertatibus, ut eas vulgo nomi-*
Hispani *nant. Audio Hispanos atque alias nationes Christianas, quando ali-*
suspendant *quid à Romanâ curiâ emanat, quod eorum moribus ac institutis ad-*
sententiam *versatur, intercedere consuevisse, quo minus id executioni mande-*
iniquam *tur: Ex quo apparet, illos cum Gallis re ipsâ convenire, formâ tantum*
Pontificis? *& modo agendi hac in parte tantum discrepare,*

Et

DE POTESTATE ROM. EPISC.

LXXI.

Et quas Reip. leges Senatus Venetus convelli à Papâ non passus sit, ex actis notum est: Decreta nimirum de non alienandis bonis immobilibus per subditos laicos in personas Ecclesiasticas absque Principis licentiâ; de non ædificandis Ecclesiis aut Monasterijs eodem principe in contumacia; Et demum suo facultate judicandi & puniendi clericos prodelictis gravibus & atrocibus V. Marci Antonij Peregrini responsum, cum subscriptione Sacri Collegij Clarissimorum Jurisconsultorum Magnificæ civitatis Padua.

LXXII.

Neque animis excidit aut oculis, quid in Saxonum jure cautum sit; Papam videlicet non posse aliquod jus condere in præjudicium majoris juris, quod in terrâ Saxonicâ observatur lib. 1. Landr. art. 3, Sult. ubi hanc in mentem plura occurrent, libertatis germanicæ non obscura vestigia. Non tantum igitur divinis statutis est firmissimè adhærescendum, sed ἀνὸς ἰσχυροῦς πᾶσι καὶ κείνοις quâ jus suum cuique redditur, nemo læditur, honestè vivitur, obtemperandum est; quod primus, uti volunt, Christi vicarius imperavit.

I. Pot. 2, 13.

LXXXIII.

Pontificius quidam Juris Doctor Bartholomæus Ugolinus in Responsionibus ad tractat. 7. Theologorum acriter contendit, Stylum Romanæ curiæ vim legis habere, seu jus facere, idq; latè probari c. quàm grav. de crim. fals. à Doctoribus, adeoq; publicationem & denunciationem & affixionem Romæ factam sic afficere eos, in quos sententia censure lata est, perinde atque si personaliter esset ipsis intimata, ubi sunt, concl. v. §. 3 præceptis summi Pontificis parendum esse & non de ipsis judicandum, c. in memoriam ead. dist. 19. Idem tamen hoc restringit ad casus dubios c. in memoriam ead. dist. ut ob certas causas non peccetur non parendo præcepto Romani Pontificis c. non nisi vers. pro gravi quoq; scandalo, de renunt. Plena hæc contradictionibus, infidiis, ac periculis.

Tertia quaestio generalis; Quo jure nitatur potestas Papæ?

LXXXIV.

Si porro quaestio sit, quibus ergo fundamentis, quâ lege regitur, nitatur tam illustris Papæ potestas? sæpissimè tum in Canonibus, tum

LABYRINTHUS OPINIONUM

Matth. 16.

Ioh. 21.

Luc 22.

Vide ipsum

Luth. Tom.

1 Jen. fol.

p. 298. seq.

Vide Col-

loq. Ratissp.

proximum

cum Ante

ac Postscri-

ptis.

Becanus

non rectè

vocat Cir-

culum Cal-

vinisticum.

in scholis afferuntur classica illa dicta; *Tu es Petrus, pasce oves meas.* *Ecce duo gladii hic.* Hæc dicta sunt tria fulera regni Pontificii: quæ tamen singula sunt à nostris dudum subruta; nos id tantum videamus, quomodo variis sese Labyrinthis Pontificii hinc implicent.

LXXV.

Nam in genere de omnibus scripturæ dictis quid ipsi sentiant in finu suo, notum est; explicationem scilicet à Romano Pontifice petendam; *Scripturam varios admittere sensus, nec posse ipsam dicere, quis sit verus; scripturæ auctoritatem saltem quoad nos pendere ab Ecclesiâ, non esse idicæ Ἰδιώσεως*, sed ita intelligendam, ut semper intellexit Ecclesia, atque hanc unam esse methodum indagandæ veritatis.

LXXVI.

Quibus principiis stantibus non *Parens* primus observavit, turpem committi circulum ab illis in probando, sed Lutherus maturè monuit, auctoritatem Pontificis hinc probari per auctoritatem Pontificis. Ita enim tom. 1. Jen. lat. p. 62. de antagonista suo Silvestro: *Robur divinæ scripturæ, id est, verbi DEI vim, quod est ipse DEVS, ex illius hominis, etiam impij, auctoritate pendere statuit, cum tamen omnes simul fateantur, Papa auctoritatem robur habere ex illo CHRISTI; Tu es Petrus, & pasce oves meas, hoc est, non scripturas ex Papa auctoritate, sed auctoritatem Papæ ex scripturis pendere. Neque enim ubi urgentur, alio confugiunt, quàm ad harum scripturarum ceu asylum, quo se muniunt & roborent. At nunc Satan iste scripturas per hominem roborat. Quid est Antichristus, si talis Papa non est Antichristus? O Satan, Satan, quàm diu abuteris patientiâ Creatoris tui in tuum magnum malum! Quanquam ego libens admitto Silvestro miserabili, ut scripturæ robur à Papâ accipiat. Hæc enim erit VNA VIA NEGANDA ET TYRANNIDIS PAPALIS, ET SEMEL EVERTENDA. Cum enim Papatum è Scripturâ statuunt, & scripturæ auctoritatem per auctoritatem Papæ elevent, jam Papa nullo testimonio nititur, nisi sui ipsius, nec jure divino, sed suo proprio stabit &c.*

LXXVII.

Luce hæc clarius apparet, Lutherum probè prospexisse, nullam fieri posse ἀπόδειξιν pro infallibilitate Papæ, stante illâ hypothesi, quis sit verus scripturæ sensus, ex infallibili iudicio Papæ pe-

ten-

DE POTESTATE ROM. EPISC.

tendum esse. Quæritur enim, quæ sit prima veritas? scripturanè an
Papæ auctoritas? an hæc per illam, an verò vice versâ vel reciprocè
probetur? unde ipse Pontifex possit de suâ interpretatione certus ef-
se? an tam ex dicto: *Fiant duo luminaria*, quàm ex illo, *Tu es Petrus*, probare
possit suum suprematum primatumvè? an mutato iudicio Papæ mu-
tetur sensus in scripturâ? Omne principium cognitionis clarum at-
que videns esse debet, quoad literas & sensum, antequam accedat id,
quod ex illo principio deducendum. Hoc dictum, *Tu es Petrus*, non
est tale. Sensus enim verus è Papæ auctoritate, quæ tamen probari
debebat, hauriendus. E.

LXXIIX.

Notatur autem perquam dignum, quid in Orientali Ecclesiâ,
imò quid in ipsa Pontificiâ sit responsum ad illa dicta

Gloriantur Pontificii, Græcos tandem agnovisse in Concilio
Florentino Primatum Romani Pontificis, qua de re suo loco. Quem
verò animum gerant erga Romanos Pontifices, inter alia multa li-
quet ex Meletij Patriarchæ Alexandrini querelâ, quam instituit de
Romanis Pontificibus his verbis: *Quod si in causas inquiras hujusce in*
nos, nescio quid aliud dicam, quam id, quod res est, odij in nos Græcos, hoc est, O-
rientalis Ecclesiæ alumnos, dico, Romanum Pontificem, Romanum (non uni-
versalem, non Catholicum) agnoscimus Pontificem, Christum unicum universa-
lis Ecclesiæ caput universale cum Paulo prædicamus. Ipsum ex ipsius verbis a-
gnoscimus, ἡ ἐκ τῆς ἀποστολῆς, namq; ait, τῆς πέτρας ἐν ᾗ ὁ οὐρανὸς ᾠκεῖται, Paulus
dicit, ἡ ἐκ τοῦ Χριστοῦ) neq; enim in te Petro, sed in me (ut vigilantissimè diligentissi-
mus notat Augustinus Serm. 13. de verbis Domini & tract. 7. in Ioban.) adifi-
cabo, dixit, Ecclesiâ meam.

LXXIX.

Consule quoque libros *Nili Archiepiscopi Thessalonicensis de*
Primatu, eodem tempore divulgatos, quo jactitabant Pontifices,
sibi Græcos parere; In illis reperies Græcorum sententiam, Episco-
pum scilicet Romanum Primatus jus à Christo non habere, nihilo
magis à Petro aut ab Apostolis, sed patres certis de causis primam se-
dem ei detulisse; successorem Petri non esse, nisi quatenus episco-
pus &c. In ijs, quæ ad rectitudinem fidei pertinent, & errare posse,

L A B Y R I N T H U S O P I N I O N U M

& sæpius errasse: nec esse, quod sum illud: *Tu es Petrus*, oggeras, quia ecclesiam Christi intueatur hæc promissio, non Petrum non Petri, quem volunt, successorem; ut primum ordine esse detur, non idcirco in alijs dominari (ut quidem velit in concilio universali sedere tanquam Magister inter discipulos, iudex in suâ causa.)

LXXX.

Observatu dignissima etiam sunt verba *Theophylacti Bulgarorum Archiepiscopi*, claves Ecclesiæ non de absolute à juramentis, non de Jurisdictione aliqua Petri, sed in hunc modum explicantis: *Tibi dabo claves regni cælorum &c.* Claves, inquit, intellige ligantes, aut solventes delictorum, aut condonationes aut redargutiones. Qui enim sicut Petrus digni habiti sunt Episcopali gratiâ, potestatem habent dimittendi aut retinendi peccata: Nam licet ad Petrum tantum dictum sit illud, *Tibi dabo*; tamen omnibus Apostolis olim datum est, quando dixit, Quorum peccata remiseritis remittuntur, illud enim *dabo*, futurum tempus significat, nempe post resurrectionem.

Ioh, 20.

LXXXI.

Auctor *iv. de eccl. & polit. potestate* distinguit inter Caput essentialiale, quod est ipse dominus, per quem & propter quem subsistat Ecclesia & inter ministeriale, quod est dispensator Petrus: non dici, Ecclesiam tuam, sed meam, non promitti, porræ inferorum non prævalebunt adversum te, sed adversus eam: nec pasce oves tuas, agnos tuos, sed meos, ut ostendatur, Ecclesiasticos ad puram putam dispensationem aut administrationem, non ad aliquem dominatum temporalem, aut principium merè & absolute monarchicum, vocari.

LXXXII.

Quæ sententia (cum scribatur esse Scholæ totius Parisiensis, menti omnium antiquorum Ecclesiæ Doctorum congrua) ut percipiatur rectius, notandum, statuere illos, perpetuoque ac constanter docuisse, Christum fundando Ecclesiam, prius, immediatius, atque essentialius claves sive jurisdictionem, toti dedisse Ecclesiæ, quam Petro, seu, quod eodem redit, *Claves toti contulisse Ecclesiæ, ut per unum ministe-*

DE POTESTATE ROM. EPISC.

ministeria liter exercerentur. Quandoquidem tota jurisdictio Ecclesia-
stica primario proprie ac essentialiter Ecclesiae convenit: Romano
autem Pontifici atque alijs Episcopis, instrumentaliter, ministeria
liter, & quo ad executionem tantum, SICUT FACULTAS VIDEN-
DI OCULO; id est, sicut homini competit facultas videri, ut toti
supposito (ad quod Deus & natura semper prius intendit, quam ad
aliquam partem suppositi) oculo vero competit & mini-
sterialiter, (oculus enim propter hominem) ita & potestatem Eccle-
siasticam concessam esse Ecclesiae ut toti Episcopis vero, ut partibus
ac organis, seu administris.

Nimum
tamen hoc
ipso tribu-
unt Ponti-
fici, quod
apparet ex
Censura
Pariensi
de libris
Marci An-
tonij de
Dominus.

LXXXII.

Qua propter, cum Christus Matth 16. VERBO FUTURI
TEMPORIS claves in nomine totius Ecclesiae Petro despondisset,
TVM DEMVM eas ACTV ordini hierarchico contulisse dicunt,
primum Matth. 18. ubi Ecclesiam sibi sufficientem & architectoni-
cen ita constituerit, Dic Ecclesie, secundo per realem missionem Luc.
10. Designavit Dominus & alios LXXXII & misit illos &c. & Joh. 17. Ego
eos misi in mundum &c. ut omnes unum sint &c. Joh. 20. Sicut me
misi pater, & Ego mitto vos. Huc facere Act, 20. Attendite vobis & uni-
verso gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos, regere Ecclesiam Dei.
Atq; ita, cum missio vera & realis sit collatio jurisdictionis (auctore
Apostolo Rom 10. quomodo predicabunt nisi mittantur?) & vero Chri-
stus Apostolos atque discipulos, qui Episcopalem & Presbyteralem
ordinem retulerint, immediatè, individue, & collectivè miserit, con-
sequens esse, totum ordinem hierarchicum Episcopali & Sacerdo-
tali ordine constantem immediatè, proportionatè tamen & subor-
dinatè, suam potestatem & jurisdictionem, hoc est, facultatem re-
gendi à Christo derivare. Atque hinc solent ab abusu potestatis,
provocare, in quibusdam ad Concilium seu Ecclesiam, in quibus-
dam ad Regem.

LXXX.

Ac putant pro se facere hos Canonici Juris texttus 24. q. 1. Quod-
cumq; ligaveris super terram, erit ligatum & in coelo. Si hoc Petro tantum di-
ctum est, non hoc facit Ecclesia. Si autem in Ecclesia fit (utique qua in terra
ligantur.

Ex Angu-
stin. super
Ioan. tract.
50. ad. 6. 12.

LABYRINTHUS OPINIONUM

E. Cyprian. *lingantur, in caelo ligentur, & quae solvuntur in terra, solvantur in caelo: quia cum excommunicat Ecclesia, in caelo ligatur excommunicatus: cum reconciliat Ecclesia, in caelo solvitur reconciliatus.* Si ergo hoc in Ecclesia fit, Petrus quando claves Ecclesiae accepit, Ecclesiam sanctam significavit. Si in Petri personam significati sunt in Ecclesia boni, in Iuda personam significati sunt in Ecclesia mali.

LXXXV.

Et quod eadem Causam habetur ex Cypriano c. loquitur, &c. alienus, a suis stare partibus arbitrantur. Non enim tam uni & soli Petro (qui sanè mortalis, ut & quilibet successor, ita ut vacante sede, fundamento tamen Ecclesia non careat, sed in se unam habeat illam potestatem) quam UNITATI infallibilem clavium potestatem delatam esse. Atque hinc fieri, ut dicat Cyprianus, **PAREM POTESTATEM** Apostolis omnibus post resurrectionem tributam esse, tamen ut **VNITATEM** manifestaret, **VNITATIS** ejusdem originem ab **UNO** incipientem sua auctoritate disposuisse.

LXXXVI.

(Non itaque Petro fuit potestas in Apostolos reliquos, sed unica in toto Collegio communis erat auctoritas, quam non sumebant à Petro, sed immediatè à Christo; Ex qua potestate ipsos Pontifices excidere atque errando à fide deficere posse, constans Cypriani mens fuit, ut ex *σὺν ἁπλῆς* epistolari patet. Sic Stephanum Papam, quod haereticorum causam contra Christianos & contra Ecclesiam Dei asserere conetur, arguit Cyprianus, omnium haereticorum baptismata justa esse & legitima judicando) Ideoque addit sanctus martyr & Episcopus Cyprianus: *Hoc utiq; erant & ceteri Apostoli, quod fuit & Petrus, PARI CONSORTIO* prae diti & **HONORIS & POTESTATIS**. Sed *exordium ab VNITATE* proficiscitur, ut **ECCLESIA VNA** monstretur.

LXXXVII.

Et meminit Augustinus l. 3. de Baptismo contra Donatistas c. 3. S. Cyprianum his usum in Concilio verbis: Non solum ergo mihi salvo jure communionis adhuc verum quaerere, sed etiam diversum sentire conceditur. *Neq; n. quisquam nostrum*, inquit, *Episcopum se Episcoporum constituit, aut tyrannico terrore ad obsequendi necessitatem collegas suos adegit.* Quid mansuetius? quid humiliter? nulla nos certè deterret aucto-

DE POTESTATE ROM. EPISC.

authoritas à quærendo quid verum sit: Quando habeat, inquit, omnis
Episcopus pro licentiâ libertatis & potestatis suæ arbitrium proprium, tanquam
judicari ab alio non possit, quomodo nec ipse potest alterum judicare.

LXXXIIX.

Eodem capite & hæc S. Cypriani verba S. Augustinus recitat:
Sed expectemus universi iudicium Domini nostri Iesu Christi, qui unus & so-
lus habet potestatem & proponendi in Ecclesia suâ gubernatione, & de actu
nostro iudicandi. Atque hæc omnia S. Augustinus calculo suo appro-
bat, S. Cyprianum collaudat, adeoque toto hoc discursu attestatur,
iudicium decisivum Romani Papæ nequæ pro necessario, nequæ pro
infallibili habitum fuisse.

LXXXIX.

Præ cæteris autem probissimè intimequæ notandus est locus ce-
leberrimus S. Cypriani, è quo luce meridianâ clarius est, Papa Ro-
mani tantam non fuisse auctoritatem in Episcopos externos, quantam
sibi his seculis sumsit. Non vult enim concedere sanctus Martyr,
ut Romam appellent, qui à suis Episcopis auditi, convicti, damnati
sunt: æqualem hac in parte potestatem esse Episcoporum Africano-
rum, & Italarum. Id enim ex his ipsius verbis satis clarè perspici-
tur, cum ait: Cum statutum sit omnibus nobis & æquum sit pari-
te a cjustum, ut unius cuiusq; causâ illic audiatur, ubi est crimen admis-
& singulis pastoribus portio gregis sit ascripta, quam regat unus quisque &
gubernet, rationem sui actus domino redditurus, oportet utique e-
os, quibus præsumus, non circumcurrere, nec Episcoporum concordiam
coherentem suâ subdolâ & fallaci temeritate collidere, sed agere illic cau-
sam suam, ubi & accusatores habere & testes sui criminis possint, nisi pau-
cis desperatus & perditis, minor videatur esse auctoritas episcoporum in
Africâ constitutorum &c.

lib. I. ep. 3.
„ Cujus
„ titulus:
„ Cypria-
„ nus Cor-
„ nelio fra-
„ tri salutē:
„ (obser-
„ va stylū
„ scriben-
„ di ad e-
„ piscop.
„ Romā.)

XC.

Satis equidem novi, S. Cyprianum hac ipsâ epistolâ magno
honore afficere Petri cathedram atq; ecclesiam principalem, VNDE V-
NITAS SACERDOTALIS exorta est. Sed hoc ipsum dico co-
sensu accipiendum esse, quo vult S. Cyprianus, quod videlicet, Ro-
mana ecclesia communia episcoporum jura observare, ac fraternum

E

in

LABYRINTHUS OPINIONUM

in pari potestatis consortio nexum tueri, suumque adeo consensum cum alijs Ecclesijs testari debeat, non verò sensum alijs præscribere. Atque id est quod negent Ecclesiæ Gallicæ, adeoque Papam Concilio tanquam toti membrum coordinant.

XCI.

Sed redeamus ad dictum Servatoris. Id quod summam aliquam *ἐξουσίαν* Petri successoribus non offerat conferatue, inter alios Cardinalis *Cusanus* docere poterat. Cōstat enim, quid ille disputarit; Quod omnes promissiones Christi Petrum alloquentis: *Dabo tibi claves &c. Porta inferorum &c. rogavi pro te &c.* ad ecclesiam universalem, non speciatim ad Petrum, ejusvè successorem, sint referendæ, maxime cum nonnulli Papæ schismatici & hæretici fuerint: Quod de facto Petrus ipse nullatenus majorem potestatem à Christo acceperit, quam cæteri Apostoli, nec ei quicquam dictum, quod peræquè alijs dictum non sit: quippe, qui non minus *Petræ* sint, quam Petrus ipse: ut quod dicitur *super hanc Petram &c.* ad confessionem ejus, non ad personam sit referendum. Proinde cum potestas ligandi & solvendi, omnis jurisdictionis divinæ sit fundamentum, manifestum est, quod omnes *Episcopi, sortasse & omnes Presbyteri* quoad *juris dictionem, parem potestatem habeant.* Restringitur id postmodum, non quoad executionem, quæ sub certis positivis terminis clauditur, ex jure scilicet humano; sed & additur: quod cessante ejus causâ, cessant etiam omnes majoritatis & minoritatis gradus, ita ut ad jus naturale redeundum sit, ad *primigeniam utiq; illam aequalitatem.* Ita ergo eruditissimus sanè Cardinalis & acutissimus in his tabulis perspicere non potuit, quod illi putant omnium oculis illabi, dominium scilicet Papæ absolutum, jure ipsi divino concessum ac promissum.

CXII.

Luc. 22. y. 22. Legantur acta Concilij Basileensis & comitorum Moguntinorum, quid nimirum Eugenij IV. tempore eandem à multis prolatum sit, quæ nimirum habentur Matth 16. & Luc 22. *Oravi pro te, Petre &c.* Ecclesiæ promitti, non Petro, nedum Papæ. Etenim multos Papas graviter errasse, quorum & exempla producuntur; Ecclesiam, quæ per concilium representatur, omnium fidelium matrem esse, pro

DE POTESTATE ROM. EPISC.

proinde & Papæ? unde ab *Anacleto & Calixto mater* appelletur: Eccle-
 siam Christi sponsam, Papam vicarium tantum, vicarium sanè, qui
 sponsam nunquam superior existere possit: quæ unum corpus cum
 sponso. Eò nihil facere, quod in ore perpetuum: *Quicquid ligaveris in*
terrâ. Hanc enim potestatem Ecclesiæ, non Petro datam, ad ædifi-
 cationem, non ad destructionem, *quæ consequenter Papa tolli possit, si eâ*
abutatur, qui Ecclesiæ Vicarius tantum & Oeconomus sit, non igitur
 Ecclesiæ æqualis, cum Christus Petrum ipsum ad Ecclesiam ableget,
Dic, inquit, Ecclesiæ. Alio tempore alij observarunt claves cœli qui-
 dem hic promitti, non verò CLAVES TERRÆ sive dynastiarum
 mundi. Unde dilucidum, si vel maxime cœlestium cura sit deman-
 data Pontificibus, terram tamen alio directori commissam.

XCIII.

Porro de dicto Joh. 21. *Pasce oves meas* superius jam audivimus, illud
 contra Papam allegari à D. Joh. Corasio Jcto Pontificio. Audiamus
 præterea, quid alijs visum sit ex hoc dicto Pontificibus regerere. Sic
 autem Nicolaus de Cusâ: Si Petro dictum est: *Pasce oves,* tamen
 manifestum est, quod *illa pascentia est verbo & exemplo &c.* Et S. Bernh.
lib. 2. Consid. Planum est, Apostolis interdicitur dominatus. J ergo
 tu, & tibi usurpare aude, aut dominans Apostolatam, aut Aposto-
 licum dominatum. Planè ab alterutro prohiberis. Si utrumque simi-
 liter habere voles, perdes utrumque. Plura & illa quidem can-
 dorem & Zelum spirantia, passim in illo Patre legi possunt. In-
 primis & Gersonis opera consuli petimus,

XCIV.

Malumus hac vice Bernhardo præbere aures, qui Eugenium Pon-
 tificem masculè corripit, & ex hoc ipso dicto sui admonet officij, pa-
 lam significans, PASCENDI verbo non institutum esse aliquem
 dominatum, luxum & thronum, sed ministerium verbi, de quo gra-
 vissima reddenda ratio. Inter hæc tu pastor procedis deauratus
 aut tam multa circumdatus varietate: *oves quid caprum? Si auderem di-*
gere: demonum magis quam Ovium pasca hæc. Scilicet sic factitabat Petrus,
sic Paulus ludebat? Vides omnem Ecclesiasticum zelum fervere solâ
 pro dignitate tuenda? Honori totum datur, Sanctitati nihil aut
 parum.

E z

Legant

„ de Cott
 „ cordiâ
 „ cath. l. 2.

„
 „
 „ Petri
 de Alliaco.

Bernh. l. 4.
 Consid. ad
 Eugenium
 Papam.

„

„

„

„

LABYRINTHUS OPINIONUM

XCIV.

Legantur, quæ toto illo tractatu laudabili fervore S. Bernhardus monet; in primis autem, quomodo PASCENDI officium è verbo Dei explicet. Ita enim habet: Hic hic non parco tibi, ut parcat Deus. Pastorem te populo huic certè aut nega aut exhibe. Non negabis: ne cuius sedem tenes, te neget hæredem, Petrus hic est; qui nescitur processisse aliquando vel gemmis ornatus, vel sericis: non tectus auro, non vectus equo albo, nec stipatus milite, nec circumstrepentibus septus ministris. *Absq̃, his tamen creditis satis posse impleri salutare mandatum: si amas me, pascere oves meas. In his successisti, non Petro, sed Constantino.* Et post pauca: Evangelizare, pascere est. Fac opus Evangelistæ, & PASTORIS OPVS IMPLESTI.

XCVI.

Hæc S. Bernhardus; qui egregio nos specimine docet. 1. etiam Romanum episcopum posse à malis Consiliarijs & familiaribus suis seduci, ut inexcusabile scandalum præbeat Ecclesiæ. Id enim queritur hoc loco S. Bernhardus accidere; Scio, inquit, *ubi habitas, increduli & subversores sunt tecum. Lupi non oves sunt, talium tamen tu pastor. Vtilis consideratio, quæ a fortè inveneris, quomodo, si fieri possit, convertas eos, NE SVBVERTANT TE.*

XCVII.

2. Papæ audacter & in os resistendum esse, & pericula tum sibi tum Ecclesiæ impendentia indicanda. Hoc ipsum S. Bernhardus magnâ *καρρησία* & fide præstat: *AEmulor te emulatione bona, & uti nam, quàm VEHEMENTI, tam utili! & paulò superius; Excurrimus utq̃, huc plenius te atq̃, pressius admonendum putantes, horum quæ circa te sunt in hac parte.* Sed & vehementior est S. Bernhardus in libro de Consideratione tertio.

XCVIII.

3. Pasturam non esse præfecturam vel Dictaturam aliquam, sed ministerium Evangelij; propterea, cum respondere posset Eugenius Papa, *μολὴ εἰαν* suorum hominum incusando: *Dracones me manes pascere, & scorpiones, non oves;* respondet S. Bernhardus: *Propter*
hor

DE POTESTATE ROM. EPISC.

hoc magis aggredere eos, sed VERBO NON FERRO, Quid tu denuo usur-
pare gladium tentes, quem semel iussus es ponere in vaginam.

XCIIX.

Quibus etiam verbis in aurem Pontifici dicitur, quo Spiritu Videatur
sibi applicare debeat dictum salva oris de gladio, geminique gladij *Platina &*
apparatu, non certè, ut *Bonifacius VIII.* qui se, ut summum Pontifi *alij histori-*
cem, utrumque gladium vibrare posse iniquissimâ insolentia præ- *ci de Bonif.*
sumsit, jus enim gladij Magistratibus politicis immediatè à Deo de- *VIII.*
mandatum esse, tot Christianorum herorum protestationib9, in ver-
bo Dei fundatissimis, evictum est; & non semel objectum Pontifici- *Pasce, non*
bus, quod non vicarios Christi agant, sed SICARIOS, non pastores, *occide.*
sed impostores, verum ita, ut gladium Petrus sit iussus in vaginam re-
condere; cum regnum Christi non sit de hoc mundo, gladio neque
acquisitum neque defendendum.

C.

Quamquam enim *Bellarminus* in honorem *Bonifacij VIII.* *lib. 5. de*
αὐθόρου φάρμακον quærit: excusans illius de utroque gladio jaçtan- *Rom. Pon-*
tiam (quam in bullâ suâ sesquipedalibus & imperiosis verbis expres- *tif. c. 7.*
serat) quod ex *Bernhardo* illum sensum hauserit, satis tamen è textu, *vnam*
patet, *Bernhardum* à tam profanis novationibus fuisse alienissimum *Sanctam.*
suo loco fusius explicabitur.

CI.

Ad omnia autem Scripturæ Sanctæ oracula, quibus jus illud su-
perioritatis astruere ac suffulcire satagunt, pro nobis ipsa historia
Ecclesiastica respondeat; quæ luculenter ob oculos illis ponit, juri-
stiusmodi *πρωξίας* olim non fundatione vel instituto Christi, sed
Conciliorum *διαθεσι* ac sancito fuisse postulatum.

CII.

Id quod inter alia è Concilio Carthaginensi seu Africano VI.
cui *B. Augustinus* interfuit, Sole meridiano clarius effulsurum arbitror.
Quo nomine omnes veritatis studiosos, suæque salutis cupidos per
officios è rogo, ut Acta illa non desultoriè, sed intimè recognos-
cant, at que iudicium deinde ferant, num Pontifex Romanus suam
auctoritatem è scripturis, an potius è Niceno Concilio asserere vel
voluerit vel potuerit.

E 3

Res

LABYRINTHUS OPINIONUM

CIII.

Res ita se habet: Cogebatur concilium CGXVII. Episcoporum (ne dicamus de Presbyteris) ubi cum Aurelius Papa (non Papa Romanus, titulus hoc tempore alius etiam competebat, sed Episcopus Carthagenensis) initio dicendi facto à gratiarum actione propositionem ipsam seu causam conventus adducit, videlicet, in medium jam proferenda exemplaria Niceni Concilii: ab universo Concilio dictum est: proferantur.

CIV.

Itaque recitatis per Danielelem Notarium Niceni concilii statutis, Faustinus, Episcopus plebis Potentinæ (provinciae Italiae Piceni) legatus Romanae Ecclesie, (NB. Non erat praeses concilij, loco Episcopi Romani,) suum incipit urgere negotium, suae legationis summam, & primitus, si ita placeat beatitudini Episcoporum congregatorum (ita loqui solebant de Episcopo) istam expediendam cupit. Cumq; aurelius Episcopus veniam legendi fecisset, Daniel Notarius commonitorium legatis Papae traditum è schedâ recitat: Illud de verbo ad verbum huc referre placet, ut patescat liquidò, quoniam fundamento primatum petierit Romanus Episcopus & quàm falsò se retulerit ad canonem aliquem Niceni Concilij.

CV.

Sic ergò habet commonitorium: Zozimus Episcopus: Vobis commissa negotia non latent, vos ita, ut nostra, imò quia nostra ibi in vobis presentia est, cuncta peragite maximè, cum & hoc nostrum possitis habere mandatum, & Verba Canonum, quae in pleniorum firmitatem, huic commonitorio inseruimus. Ita enim dixerunt (dilectissimi fratres) in concilio Niceno, cum de Episcoporum appellatione decernerent. Placuit autem, ut si Episcopus accusatus fuerit, & iudicaverit congregati Episcopi regionis ipsius & de gradu suo deiecerint eum, & appellasse Episcopus videatur, & confugerit ad beatissimum Ecclesie Romanae Episcopum, & voluerit audiri, & iustum putaverit, ut renovetur examen, scribere hic Episcopus dignetur, qui in finitima & propinqua provincia sunt, ut ipsi diligenter omnia requirant & juxta fidem veritatis omnia definiant. Quod si is, qui rogat, causam suam iterum audiri deprecatione sua moverit Episcopum Romanum, ut è latero suo presbiterum mittat, erit in potestate Episcopi Romani, quid velit & quid existimet. Et si decreverit mittendos

DE POTESTATE ROM. EPISC.

tendos eos, qui praesentes cum Episcopis iudicent, habentes auctoritatem ejus, a quo destinati sunt, erit in suo arbitrio. Si vero crediderit sufficere episcopos, ut negotio terminum imponant, faciet, quod sapientissimo consilio suo iudicaverit.

CVI.

Hoc praelecto Alypius Episcopus Tagastensis respondet, servaturos se esse, quod in Niceno Concilio scriptum, ut superioribus literis concilii rescripserint: Verum enim vero nondum probatum esse, quod in concilio Niceno unquam potestas illa Papae Romanae concessa fuerit: Ad hoc tamen me movet, inquit, quoniam cum inspiceremus graeca exemplaria hujus synodi Nicens, ista ibi, nescio quam ratione, minime invenimus. Unde petimus Venerationem tuam, sancte Papa Aureli, ut quia hoc authenticum Concilium Nicenum in urbe dicitur esse Constantinopolitana, aliquos cum scriptis tuae sanctitatis mittere digneris, ut non solum ad ipsum Sanctum Patrem nostrum, Constantinopolitanum Episcopum, sed etiam ad Alexandrinum, & Antiochenum venerabiles sacerdotes, qui hoc nobis Concilium sub stipulatione literarum suarum dirigant, ut omnis postmodum ambiguitas auferatur, quia nos ita, ut Frater Faustinus attulit, minime invenimus.

CVII.

Quid Faustinus? strenue quidem agere vult causam Romani Episcopi, nihil tamen amplius petit, quam ut ad sanctum & beatissimum Papam scribant congregati hoc in concilio Episcopi, ut & ipse integros Canones inquirens cum patribus concilij hujus de omnibus Constitutis tractare possit (Ex hoc ergo patet, Papam non exclusis alijs Episcopis posse definire, quicquid visum fuerit: id quod ipsum non licere ex Canonibus etiam Apostolorum patet) quam in re consensum impetrat. Tum Novatus Episcopus iterum aliquid monet, quod in Concilio Niceno inveniri negat. Et Augustinus Ecclesiae Hipponis Regiensis Episcopus, legatus provinciae Numidiae, dixit: Et hoc nos servaturos profite-mur, salva diligentiori inquisitione Niceni Concilij.

CIX.

Quid fit? Perscribunt Patres Concilij ad Bonifacium urbis Romae episcopum (hunc enim titulum habet ἐπίσκοπος) neque nominat illum Vicarium Christi, episcopum universalem, sed Dominum beatissimum & honorabilem fratrem Bonifacium) quid vero
ab

LABYRINTHUS OPINIONUM.

ab ipſo petant, ex his formalibus ſatis intelligi poteſt, quæ inter alia habent:

CX.

Quamvis enim plurimos codices legeremus, ſed nunquam in Niceno Concilio, in latinis codicibus legimus, quemadmodum in ſupra dicto commonitorio inde directa ſunt. Tum quia hic in nullo codice Græco ea potuimus invenire, ex orientalibus Eccleſiæ, ubi perhibentur eadem decreta poſſe etiam authentica reperiri, magis nobis deſideremus afferri. Pro qua re tuam quoq; venerationem obſecramus, ut ſcribere etiam ipſe digneris ad illarum partium ſacerdotes, hoc eſt Eccleſiæ Antiochenæ Alexandrinæ & Conſtantinopolitanæ. Et ſi alijs etiam tuæ placuerit ſanctitati, ut inde ad nos ijdem Canones apud Nucam civitatem à Patribus conſtituti veniant. Te potiſſimum hoc beneficium cunctis occidentalibus Eccleſijs in Domini adjutorio conferente.

CXI.

Ut Compendium faciam relationis, Perſpectis ſummâ induſtriâ exemplaribus, vident Patres, iniquè ſecum agi, & jugum adeo illud hoc reſcripto declinabant: Nam & ſi de inferioribus clericis vel laicis videtur ibi præcaveri; quanto magis hoc de Episcopis voluit obſervari? ne in ſua provinciâ communionem ſuſpenſiâ tuâ ſanctitate præproperè, vel indebitè videantur communioni reſtituti. Preſbyterorum quoq; & ſequentium clericorum improba refugia, ſicut te dignum eſt repellat ſanctitas tua, quia & nulla Patrum definitione hoc Eccleſiæ derogatum eſt Africanæ & decreta Nicena ſive inferioris gradus clericos, ſive ipſos Episcopos ſuis Metropolitanis aptiſſimè commiſerunt. Prudentiſſimè enim, juſtiſſimeque viderunt, quæcunq; negotia in ſuis locis ubi orta ſunt, finienda nec unicuique provinciæ gratiam Sancti Spiritus deſuturam: quâ æquitas à Chriſti ſacordotibus & prudenter videatur & conſtantiſſimè teneatur: maximè, quia unicuique conſeſſum eſt, ſi iudicio offenſus fuerit cognitorum, ad concilia ſue provinciæ, vel etiam univerſale provocare. Niſi fortè quiſquam eſt, qui credat unicuique poſſe Deum noſtrum examinis inſpirare juſticiam, & innumerabilibus congregatis in concilium ſacerdotibus

DE POTESTATE ROM. EPISC.

ribus denegare aut quomodo ipsum transmarinum iudicium ratum erit, ad quod testium necessariae personae vel propter sexus vel propter senectutis infirmitatem vel multis alijs impedimentis adduci non poterunt? Nam ut aliqui, tanquam à tuæ sanctitatis latere mittantur, nullâ invenimus patrum Synodo constitutum.

CXII.

Hæc qui legit intelligat. Nam per amorem veritatis omnes rogo, an non satis expressis conceptisq; verbis protestatio hîc fiat contra universalem Episcopi Romani ἐφορίαν; Quid verò opus tot annorum disquisitionibus? tot legationibus? si vel Pontifex vel legatus, vel Augustinus vel alij fuissent in hac opinione, LEGIBUS DIVINI, dictis nimirum superius citatis, competere Pontifici Romano jurisdictionem in omnes Episcopos.

CXIII.

Et quàm planè sua vineta cecidit Pontifex Romanus, dum ad Niceni Concilij statuta iudiciarias partes retulit? In illo enim contrarium disponitur, quod videlicet in suburbicarijs Ecclesijs generalem Superintendentiam exercere debeat Romanus Episcopus, sicut in alijs districtibus alijs.

CXIV.

Porrò si neque ἐφορίαν aliquam & primatum ordinis concedere voluerunt Romano Episcopo, si contra appellationis forum, protestati sunt, quid quæso dicturi fuissent orthodoxi ac sinceri Patres, si dispositionem de BONIS ECCLESIASTICIS in Africâ sibi vendicasset? si investituram & PALLIUM EPISCOPALE?

CXV.

Immò quo animo laturo fuissent devotissimi Patres, constantissimi atque acerrimi Veritatis vindices, si sibi soli (id est, sive cum concilio definiat sive absq; concilio) potestatem sumsisset decidendi controversias FIDEI: adeoque libera fratrum vota non putaverit esse necessaria? quod ipse statuerit, illud omnibus amplectendum: Sanè ex omnibus Actis apparet, illos tam intolerabile iugum CONSCIENTIARUM minimè admissuros fuisse.

F

Quod

LABYRINTHUS OPINIONUM

CXVI.

Quod si Africani causis satis urgentibus edocent, incommo-
dum, iniquum, novum & periculosum esse, processum appellatio-
nis, quo è tam dissitis locis Romam citari debeant litigatores atque
testes, qui senio, morbis vel alijs obstaculis perpetuam justæ absen-
tiæ veniam facile impetrent; quid de Antipodum Ecclesijs, causisq;
Ecclesiasticis, censendum putamus? illinè à foro Curia Romanæ
pendere debeant, Africanis longe vicinioribus justè ob itineris lon-
ginitatem excusatis? An nondum vident, aliam fuisse rationem
Pontificis in populo Hebræo, quàm Ephori alicujus universalissimi
per totum orbem?

CXVII.

*l. 3. de con.
sider. ad
Eugenium.* Appellationum abusum & rationibus & exemplis gravissimè
perstringit Bernhardus, palàm testatus, aliquos maluisse renunciare
suo juri, quàm LONGO ET CASSO ITINERE FATIGARI: ac
mirum esse omnes appellantes justos; & appellatos esse inventos
reos, (id est, qui Romam appellant, facile invenire ibi favorem, ob
confirmatum scilicet jus appellationis novo hoc actu; qui verò ap-
*Vide supra
Dictatus
Gregorij
VII.* pellatione istà accusantur, premi statim præjudicijs) meminit quo-
que expensarum quæ ab hoc itinere multos retrahant, qui propterea
causam malint deserere. Ita enim sonant verba S. Bernardi:
*Quem das mihi in tam crebris appellationibus, quæ hodie fiunt, qui pro ex-
pensis itineris vel nummum restituerit illi, quem forte appellavit? Hæc &
alia magni ponderis illo in loco S. Bernardus. Et tamen toti orbi
volunt quasi fascino præstringere oculos, hæc & alia jura Cathedræ
Romanæ à sapientissimo fidei nostræ magistro profecta esse.*

CXIIII.

Sed satis hæc de Concilio Africano, è quo, ut strictim repetam,
ad oculum patescit 1. Episcopos noluisse fidem habere Pontifici vel
legatis, antequam ex Actis Concilij probatum dederint, quod as-
serunt. 2. non agnovisse auctoritatem Pontificis majorem esse Con-
cilio; cur enim eam è Nicenâ demum Synodo petere opus fuisset? &
quàm impiè dixissent: *Servabim9 illa* (quæ poscit Pontifex) *salva diligen-
tiore inquisitione Nic. Concilij?* 3. Communicata quidem fuisse consilia
cum

DE POTESTATE ROM. EPISC.

cum Episcopo Romano, sed non expectatum ipsius suffragium; notum saltem illi factum esse, quid constitutum sit, & rogatum, ut suo in loco fraternitatis vinculum servet.

CXIX.

4. Allegatas esse gravissimas facti rationes; quæ ex mente istorum Patrum sic formari colligique possunt, quod postulatum Episcopi Romani novum sit, à Concilio Niceno alienum, typho alicui seu insolentia simile, quod Spiritus Sancti dona non velit esse libera, & in Africanas etiam Ecclesias diffusa; quod actus judiciales foro tam remoto exercere sit ἐν τῶν ἀδυνατῶν; quod si ad tollenda itinerum incommoda Pontifex per commissarios agere velit, nullà hoc synodo sancitum vel constitutum sit. Ubi hic, *Is es Petrus, Pasce oves, Ecce duo gladij?*

CXX.

Pergendum jam fuerat ad reliquos in hac areâ anfractus, ubi & hic se campus offerebat: An videlicet Ecclesia carere possit Romano Papâ? sive, an per solos Episcopos regi possit Ecclesia? Quàm facile enim probatum dari potest, politiam Israeliticam carere potuisse rege, summâ administrationis penes Judices, Samuellem & prædecessores positâ; quos singulari ductu Deus ipse, Dominus politia illius singulari modo proprius ac directus, gubernabat, tam facilis demonstratio est, Episcopis, solis, sine Monarchia affectatione, regi potuisse ecclesiam.

CXXI.

Adduci poterant 1. rationes Ecclesie ante Moysen, atque constitutionem sacerdotii Aaronici 2. typum Pontificis summi jam in Christo impletum, nec sacerdotii translationem ultra fieri 3. ipso Petri tempore nullum fuisse, qui sine concilio definierit. 4. Petrum non superiorem sed parem fuisse singulis, minorem omnibus, ac à reliquis missum; non misisse reliquos. 5. manere sine Pontifice tum *Eph. 2. 20.* primarium Ecclesie fundamentum, Christum, tum secundaria, Prophetas scilicet & Apostolos.

CXXII.

6. Canones Apostolorum formas regiminis describere per Episcopos.

F 2.

LABYRINTHUS OPINIONUM

Canon A-
postolicus.

Eph. 4.
11. 12.

scopos non per supremum aliquem Dictatorem. 7. Ordinari posse Episcopos à duobus aut tribus episcopis (scilicet vicinis, non petito pal- lio Româ,) 8. canonem tricesimum tertium (presupponimus jam Canones illos esse Apostolicos) apertè refragari hypothèsibus Romani Pontificis, 9. posse sine Papâ convocari concilia, mitti communi consilio Epi- scoporum (ut praxis Apostolica docet,) qui convertant gentes, indi- ci ferias, benedici Regibus ac Imperatoribus, aliaquè officia peragi. 10. ab Apostolo enumerati ordines in Ecclesiâ, Apostolos, Prophe- tas, Evangelistas, Pastores, Doctores, capitulis verò super hos omnes constituendi, præter Christum nullam mentionem fieri &c.

CXXIII.

Sed placet audire, quid hac de re in ipso Papatu arbitrati sint. Lutetiæ in Collegio Sorbonico fuisse legitur Theologus, Johannes Gigencurrius, qui ad postulata regis Caroli VI. asseruerit, Ecclesiam Catholicam facile Papâ IN PERPETVVM carituram memorantè. è Monst. l. 1. c. 30. 43. 52. Frossar. d. lib. 4. cap. 58. 91. 120. & lib. 2. c. 35, lib. 3. c. 46. Antonio Benbellonâ.

CXXIV.

De Eccle-
siasticâ &
Politicâ
potestate
p. 11.
Affirm. id
est, quod
non omni
tempore
obligat.
& p. 13.

Et alius scriptor Pontificus sic procedit: Istinc verò inducimus hunc fidei articulum, credo unam sanctam Ecclesiam Catholicam, esse veritatis sempiternæ: propterea quod lege Evangelica stante, Christus divortium cum Ecclesiâ sponsa facere non potest: quod a symbolico & ministeriali capite Ro- mano Pontifice asseri non debet, quem, saltem ad tempus, adesse & abesse vide- mus sine Ecclesiâ interitu: nam comperitum est sedem apostolicam aliquando tres, aliquando septem annos vacasse: siquidem præceptum, de habendo Ponti- fice, affirmativum non negativum est.

CXXV.

Postea respondet ad thesin (igitur etiam Ecclesia nequit subsistere sine Papâ) his verbis: Quasi verò Romanus Pontifex essentiale & primum, non secundarium & ministeriale caput Ecclesiæ esset: unde præceptum habendi Pontificis, ad semper non pro semper obligat, ut loquuntur scholastici.

Sed hic ob temporis angustiam reflectendi pedes, ad Labyrinthum suo tempore redituri. Faxit Deus, ut veritati palmam demus, & Canonem verbi sequamur.

Quod

DE POTESTATE ROM. EPISC.

Quod si cuiquam volupe est (cui forsan disputationes subsecuturae ad manus non pervenient) Labyrinthi residuos mæandros minus quasi prospicere; is observet, quàm variè defatigentur errationibus dubiis circa potestatem Pontificis temporalem; quam sibi vendicat.

1. In personas secularium, Regum, Principum & aliorum:

An principis habeant suam eminentiam, & jus gladij, à Papâ, non immediatè à Deo?

An Imperator Romanus à Papâ Imperium accipiat & coronam vel certè confirmationem, an non potius ab Electoribus, etiam sine confirmatione Papæ?

An non potius Imperator confirmet Pontificem?

An Papæ potius resignatio imperii, si sit, facienda sit, quàm Electoribus?

An iuramentum fidelitatis ab Imperatoribus exigere potuerint Pontifices?

An Papa possit deponere Cæsarem vel alios Imperii aut regnorum principes?

An non potius Imperator jure deponere possit Papam, in casu variorum suæ potestatis abusuum?

An à Pontifice summo, imò à Clerico quovis, nullum possit committi lesæ Majestatis secularis crimen, eò quod sint sub vultu seculari Majestate?

Exemptio clericorum an juris sit divini ac immutabilis?

An Electorum Collegium sacro sanctum sit à Pontifice Romano institutum?

An Pontifex ut successor Petri gerat utrumq; gladium?

An Pontificis ut vicarii Christi regnum constituat Monarchiam quintam; quatuor antecessis succedantem?

An vacante Imperij throno summa Jurisdictionis esse debeat penes Pontificem, an penes Electores vicarios?

LABYRINTHUS OPINIONUM

2. In bona eorundem.

An dominium in temporalia bona directè, ac jure divino, competat Romano Pontifici?

Utrum sanior, mitior ac minus periculosa sit illa sententia, quod non quidem directè, attamen indirectè, Papa sit dominus omnium bonorum temporalium? an potius in effectu eòdem res recidat?

An nondum ab Ecclesià definitum sit, quanta sit potestas Pontificis in bona temporalia?

An omnia Christianorum tantum bona sint Romani Pontificis? an simpliciter omnia totius mundi?

An in specie Imperium Romanum sit feudum Romani Pontificis?

An ille imperium transtulerit à Grecis ad Germanos?

An Germanis auferre, & Grecis postliminiò restituere possit?

Quae & quanta sint provinciae Pontificis Romani proprio dominio subjectae! & an sufficiant curiae Romanae, an verò olim augustiores fuerint ejus opes?

An illa dominia ex Constantini donatione profluxerint? & qui id neget, an Cruce & igne tollendus?

An si facta sit, debuisse à Pontifice, resignato vel alijs Commissario docendi munere, acceptari?

An non tam donatio fuerit, quàm restitutio ejus, quod per se erat Pontificis?

An regna Hispaniae, Galliae, Angliae aliq; non pauca certo sibi vendicare possit titulo, praetensionibus illis juri divino non repugnantibus?

An regna Indiarum possit in Emphyteusim regibus distribuere?

An bona Ecclesiastica per universum orbem Christianum sint summi Pontificis! an verò illorum, quibus externum Ecclesiarum regimen, in defensione religionis, templorum, schola-

rum.

DE POTESTATE ROM. EPISC.

rum, in conservatione familiarum nobilium, in curâ pauperum, hospitiorum, alijsq; juribus commissum est?

Quenam sint libertates Ecclesiarum Gallicarum, & similium?

3. In Actiones.

An ad Pontificem appellari possit à judicio Imperatoris, etiam à Camera Imperij?

An pacem religionis vel impedire possit Pontifex, vel datam tollere?

An hereticorum interfectionem, non obstante vel salvo conductu, vel religionis libertate, possit imperare Pontifex?

An compactata Magistratus & subditorum rescindere, hosq; ab obedientia vinculo solvere possit?

An Pontifex, non obstante suspensione Jurisdictionis in nostras Ecclesias, possit Augustanae Confessionis assecclas excommunicare; status alicujus reformationem, Episcopi & Capituli consensu factam, impedire, pallij petitionem exigere; causarumq; Ecclesiasticarum statuum Imperij judex esse?

Cujusnam sit Calendariorum formas prescribere? Concilia convocare? &c.

Hæc omnia & cognata *ἑντὸς μὲνα*, cum non sint merè politica, sed conscientias Christianorum tangant, & ex Dei verbo, tabulis nimirum illis, quibus jus Status Ecclesiastici atque Politici sic fundatum est, ut pius animus tutò acquiescere possit, ventilari debeant; copiosè, si tempus & instituti ratio permisisset, excuti poterant.

Et quanta ulterius spacia patent DE POTESTATE PONTIFICIS IN SPIRITVALIBVS ?

I. Quoad Personas:

An potestas, saltem ordinis, sine contradictione solenni concessa semper fuerit Pontificis

An

LABYRINTHUS OPINIONUM

*An potestas Pontificis eò extendatur, ut angelis imperare possit?
An Sanctos Canonizare possit, recteq; novos Ecclesie sanctos sæpe
promulget?*

*An S. Norberti eadem fides fuerit de Antichristo que hodie Roma-
na Ecclesia? Legatur ep. S. Bernh. 56. ad Gaufridum Car-
notensem episcopum.*

2. quoad bona merè spiritualia, FIDEM, & SACRA-
MENTA.

*An decisiones quaestionum fidei sint reservata Romano Pontifici,
sive solus definiat, sive cum concilio?*

*An non sit Concilio inferior Papa? à Concilio citandus? judican-
dus? per sententiam abdicandus?*

*An Canonizare potuerint Pontifices Conformitates Francisci, &
istius Spiritus libros?*

An prædecessorum circa fidem statuta possit abrogare Pontifex?

An articulum fidei condere possit, qui antea non fuit!

An epistolas scribere authenticas!

An conciliorum Canones corrigere ac mutare!

An conscientijs imperare possit?

*An à Sacramenti aliquâ parte possit arcere Laicos, a toto matrî-
monio Clericos?*

3. quoad actiones.

*An excommunicare ita possit principes, ut, necessario nexu sequa-
tur abdicatio dominij, subditorum à juramento solutio, &c.*

*An Orientales & transmarinos aliosq; Episcopos ordinarint
Pontifices Romani?*

*An pallium semper à Pontifice petierint Archiepiscopi, & quidem
in signi pecuniæ summa numeranda?*

*Sed hæc pertractandi occasionem suo tempore largie-
tur DEUS; cui honor in seculum.*

A M E N.

Elendy Contentorum.

- Balthasari Meisneri Disputatio Theologica de norma fidei. Wittob. 1623.
Joh. Tarnovii Disp. Theol. de deo filio. Rostob. 1624.
Jacobi Martini Disp. de primo Creationis tunc.
Joh. Cotsmanni Disp. Theol. universalia exhibent brevissimam resolutionem sex problematum ex cap.
3. Gen. deumtorem. Rostob. 1627.
Valentini Legdei Disp. Theol. de imagine dei in domo ante lapsum. Rostob.
Bartholomaei Batti Disp. Theol. de mysterio unionis hypostaticae de unitate naturarum in christo. Gry.
p. Waldia. 1624.
Joh. Gerardi consideratio duorum circuli, quibus desolata Amphitruo sperare videntur, ut a
Lutheo doctrina secessum faciant. Jena. 1625.
Pauli Stevogtii Disp. Philosophica de visione dei sicut in se e. Jena. 1625.
Joh. Tarnovii Disp. de aeterna praedestinatione hominum in fide justificante ad finem usque vite
perseverantium. Rostob. 1625.
Joh. Chrovi Harmonia Evangelistarum secundum parochia et itinera domini, Sora. 1627.
Fidelis admonitio de religione papistica fugienda et Lutherana constanter retinenda. Wittob. 1625.
Pauli Roben Demonstratio ostendens religionis Pontificiae lubricitatem, incertitudinem et
vanitatem. Wittob. 1629.
Joh. Hülfemann Disp. A. orthodoxa contra necessitatem conjunctionis Evangelicorum cum Romano Papa
et. Wittob. 1630.
Wilhelmi Gysen prudentia pontificiorum idolatria. Wittob. 1631.
Joh. Schawzi discursus Politicus, in quo ostenditur Pontificum Politicorum hypoteses fore, quibus in
juviam inferantur tam Saeculo Imperio Romano, quam Saeculo Imperatorum. Wittob. 1629.
Pauli Roben ~~de potestate~~ ^{de potestate} Romani Episcopi. Wittob. 1628.
Ep. Oratio panegyrica de causis tot humilitatum. Wittob. 1627.
Wencelaei Altwasserii Oratio revocatoria. Olm. 1611.

ULB Halle

3

004 053 834

Sb.

Reho
V3 17

707

Faint, illegible stamp or mark in the center of the cover.

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19
Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

B.I.G.

Farbkarte #13

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

ANTHVS
periculofarum
onum
TATE
PISCOPI,
nitiã
iente vires,
E
BERO D.
erint. V Viteb.
heologiã Doctorales
se suscipient
BUE MAGDEBURGEN-
D. Jacobi Pastor,
olæ Ephorus.
RMANUS, Ecclesiæ
Superintendens;
Decembr. an 1628. horis
ianus &
GÆ
EN, ANNO 1628.